

Halk Kütüphanesi Çalışanlarının Dijital Yetkinlikleri

Digital Competencies of Public Library Staff

Vedat GÜLTEKİN*

Öz

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki halk kütüphanelerinde görev yapan çalışanların dijital yetkinlik düzeylerini belirlemek ve yetkinlik düzeylerinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, kıdem ve çalıştığı pozisyon gibi çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir.

Yöntem: Araştırma, nicel bir araştırmadır. Nicel araştırma desenlerinden biri olan tarama deseninden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında, Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde farklı pozisyonlarda görev yapan 391 çalışana basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle ulaşılmıştır. Veriler, sosyo-demografik anket ve Tutar vd. (2024a) tarafından geliştirilen "Dijital Yetkinlik Ölçeği" ile toplanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 25.0 programında analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesinden dolayı parametrik testler (t-testi, ANOVA, Welch ANOVA) kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farkın hangi iki gruptan kaynaklandığını tespit etmek için LSD ve Games-Howell testlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Halk Kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleri iyi düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. En yüksek puan ortalaması, "dijital uyum algısı", en düşük ise "dijital kaygı algısı" alt boyutunda elde edilmiştir. Çalışanların dijital yetkinlik düzeyleri ile cinsiyetleri, yaşları ve çalışma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak, eğitim düzeyleri ve çalıştıkları pozisyona göre bazı alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir. Lisans ve lisansüstü mezunlarının, ilköğretim/lise mezunlarına göre daha yüksek dijital yetkinlik düzeyine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Yönetici pozisyonundakilerin dijital yetkinlik düzeyleri diğer pozisyonlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Sonuç: Dijital bilgi sistemleri ve internet teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte, halk kütüphanelerinde yürütülen iş ve işlemler giderek daha fazla bu teknolojiler aracılığıyla gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Halk kütüphanelerinde iş süreçlerinin yürütülmesinde ve hizmet sunumunda önemli bir yer tutan dijital teknolojilere ilişkin çalışan yetkinliklerinin araştırıldığı bu araştırmada, halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlik düzeylerinin genel olarak iyi olduğu görülmüştür. Dijital yetkinliği etkileyen temel unsurlar arasında eğitim seviyesi ve görev ünvanı öne çıkarken; cinsiyet, yaş ve kıdem gibi demografik değişkenlerin anlamlı bir etkisi bulunmamıştır.

Özgünlük: Türkiye'de dijital yetkinlik üzerine yapılmış pek çok çalışma bulunmakla birlikte, halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerini ele alan bir araştırma bulunmamaktadır. Bu araştırma, Türkiye'deki halk kütüphanesi personelinin dijital yetkinliklerini bu bakış açısı ile ele alan ilk araştırmalardan biri olarak literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Kütüphane çalışanlarının dijital yetkinlikleriyle ilgili mevcut durumun ortaya koyulması ve karar vericilere bazı önerilerde bulunması bu araştırmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

* Ankara Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Ankara, Türkiye. E-posta: vgultekin@ankara.edu.tr
Ankara University, Vocational School of Health Services, Ankara, Türkiye. E-mail: vgultekin@ankara.edu.tr

Anahtar Sözcükler: *Dijital yetkinlikler; dijital beceriler; halk kütüphaneleri; halk kütüphanecileri; kütüphaneciler; halk kütüphanesi çalışanları*

Abstract

Purpose: *The aim of this study is to determine the digital competency levels of employees working in public libraries in Türkiye and to examine whether these competency levels differ according to various demographic variables such as gender, age, educational background, seniority, and position.*

Method: *This study employs a quantitative research approach and utilizes a survey design, a commonly used method in quantitative research. Within the scope of the research, 391 staff members with different job titles working in public libraries affiliated with the Ministry of Culture and Tourism in Türkiye were reached through a simple random sampling method. Data were collected using a socio-demographic questionnaire and the 'Digital Competence Scale' developed by Tutar, Erdem, and Şahin (2024a). The data were analyzed using SPSS 25.0 software. Since the data showed a normal distribution, parametric tests (t-test, ANOVA, Welch ANOVA) were applied. To identify significant differences between groups, LSD and Games-Howell tests were used.*

Findings: *The digital competencies of public library staff are at a good level. The highest mean score was found in the 'perception of digital adaptation' sub-dimension, while the lowest was in the 'perception of digital anxiety' sub-dimension. No statistically significant differences were found between employees' digital competency levels and their gender, age, or years of service. However, statistically significant differences were identified in some sub-dimensions based on educational background and job position. It was observed that staff with undergraduate and postgraduate degrees had higher levels of digital competence compared to those with primary/secondary education, and those in managerial positions demonstrated higher digital competency levels than staff in other roles.*

Implications: *With the advancements in digital information systems and internet technologies, the work and operations carried out in public libraries have increasingly begun to utilize these technologies. This study, which focuses on examining the competencies of public library staff regarding digital technologies—an essential component in the execution of library services—revealed that staff members generally possess high levels of digital competence. While educational attainment and job position emerged as significant predictors of digital competence, demographic variables such as gender, age, and professional seniority did not demonstrate any statistically significant impact.*

Originality: *Although numerous studies have been conducted on digital competence in Türkiye, there is a lack of research specifically addressing the digital competencies of public library staff. This research makes an important contribution to the literature as it is the first research to examine the digital competencies of public library staff in Türkiye from this perspective. Revealing the current state of library staff's digital competencies and providing recommendations to decision-makers highlights the originality of this study.*

Keywords: *Digital competencies; digital skills; public libraries; public librarians; librarians; public library staff*

Giriş

Dünyada ve Türkiye’de dijitalleşmenin ve dijital teknolojilerin kullanımının arttığı görülmektedir. Dünyada, 8 milyar bireyin 5.61 milyarının cep telefonuna sahip olduğu, 5.04 milyarının sosyal medya kullanıcısı olduğu ve 5.35 milyarının da internete bağlandığı belirtilmektedir (Wearesocial, 2024). Türkiye’de ise 16-74 yaş grubunda yer alan bireylerin internet kullanım oranı, 2023 yılında %87,1 olarak belirtilirken, bu oran 2024 yılında %88,8 olmuştur (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024).

21. yüzyılda, dijital teknolojiler ve internet kullanımı sürekli artmaktadır. Buna paralel olarak bu teknolojilerin etkili ve güvenilir bir şekilde kullanılması da önem kazanmaktadır. 21. yüzyılda dijital teknolojilerin baş döndürücü değişimi, gelişimi ve yaygınlaşması tüm bireylerin bu teknolojileri kullanabilmesi ve bu teknolojilere uyum sağlayabilmesi için dijital yetkinliğe sahip olmasını zorunluluk haline gelmiştir. Bu bağlamda, dijital yetkinliğe sahip bireylerin iş hayatında daha başarılı olacağı belirtilmektedir (Anagün, 2018).

Dijital teknolojilerin ve internetin ortaya çıkardığı değişim ve gelişmeler, toplumsal alanda öğrenmede, iletişim kurmada ve çalışma biçimlerinde köklü değişiklik yaratmıştır. Bu değişiklik karşısında yaşam boyu öğrenebilen, analitik ve eleştirel düşünebilen, dijital teknolojileri etkili kullanabilen ve paylaşımlarda bulunabilen bireylerin dijital yetkinliklere sahip olması gerekmektedir (Karakuş vd., 2022, s. 936). İş hayatında dijital teknoloji kullanımının artmasıyla, kurumlar çalışanlarının dijital yetkinliklere sahip olmasını ve bu yetkinlikleri geliştirmenin önemini kavramaktadır. Kurumlar, çalışanların dijital okuryazarlık becerileri konusunda yetkin, veri analizi yapabilen, dijital iletişim/iş birliği ve dijital ortamda bilgi güvenliği konusunda bilgi ve becerilere sahip olmasını da önemsemektedir (Tutar vd., 2024a, s. 32).

Dijitalleşmenin getirdiği değişimlere tüm sektörlerin ayak uydurmaya çalıştığı görülmektedir (Çifçi ve Depeci, 2024, s. 639). Bu gereklilik, kütüphaneleri de etkilemiş ve kütüphanelerde hizmet sunumunda değişime yönlendirmiştir (Kavak, 2024, s. 228). Dijital teknolojiler, kütüphanelerin hizmet sunma biçimini tamamen değiştirmiştir. Dijital teknolojilerin gelişmesinin bir sonucu olarak, kütüphaneciler teknoloji meraklısı ve sanal ortamı tercih eden kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak için çok fazla baskı altındadır. Kütüphaneciler, dijital kütüphaneciliğin zorluklarıyla başa çıkabilmek ve dijital dünyada kütüphanelerdeki bu değişimin hızına ayak uydurabilmek için dijital açıdan yetkin olması beklenmektedir (Atchrimi ve Ogunbodede, 2024, s. 9). Bu nedenle, kütüphane çalışanlarının dijital teknolojilerin kullanımına ilişkin algılarının, uyumlarının ve kaygılarının belirlenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, çalışanların dijital yetkinliklerinin yaş, cinsiyet, çalışma süresi gibi farklı değişkenlere göre değişip değişmediği incelenmektedir.

Dijital Yetkinlik

Dijital teknolojilerin ve internetin kullanımının sürekli arttığı günümüzde, dijital yetkinlik becerilerine sahip olmak önem kazanmıştır. Çünkü doğru ve güvenilir bilgiye erişimde, dijital ortamlarda güvenlik ve gizliliğin sağlanmasında, dijital teknolojilerin etkili bir şekilde kullanılmasında dijital yetkinlik bir zorunluluk haline gelmiştir (Kıralı Tüfekçi ve Ceylan, 2022, s. 167). Dijital yetkinlik, dijital teknolojilerin nasıl kullanılacağına bilinmesinin yanı sıra bilgiyi elde etmek, oluşturmak ve paylaşmak için bu teknolojileri kullanmayı ifade etmektedir (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2018). Dijital yetkinlik kavramı, dijital cihazların ve uygulamaların nasıl kullanılması gerektiğini bilmekten daha fazlasını içermektedir (Janssen vd., 2013, s. 480). Günümüzde dijital olarak yetkin olmak, dijital ortamları ve/veya dijital medyayı anlama, bilgi arama, erişilen bilgiler hakkında eleştirel olma ve çeşitli dijital araçlar/uygulamalar kullanarak başkalarıyla iletişim kurabilme becerisini ifade etmektedir (Ferrari, 2012, s. 3). Dijital yetkinlik, dijital çağın zorluklarıyla baş edebilmek için gerekli olan becerilerdir (Köksal ve Canlı, 2024, s. 3). Dijital yetkinlik, görevleri yerine getirmek, sorunları çözmek, iletişim kurmak, bilgileri yönetmek, etik ve sorumlu bir şekilde davranmak, işbirliği yapmak, iş, eğlence, katılım, öğrenme, sosyalleşme için içerik oluşturmak ve paylaşmak amacıyla dijital teknolojileri kullanırken gereken bilgi, beceri, tutum, yetenek, strateji ve farkındalıkların tamamıdır (Ferrari vd., 2012, s. 84). Ilomäki vd. (2011)'ne göre ise dijital teknolojilerin kullanımındaki teknik becerileri, iş hayatında ve gündelik hayatta dijital araçları kullanabilme yeteneğini, eleştirel değerlendirmeyi ve dijital teknolojilere uyum sağlayabilme motivasyonunu içermektedir. Dijital yetkinlik, bireylerin günlük yaşamlarında ya da iş yaşamlarında dijital teknolojileri etkili, verimli, bilinçli ve güvenli kullanabilmesi için gerekli olan becerilerdir. Dijital teknolojilerin kullanılmasının yanı sıra dijital okuryazarlık, bilgi güvenliği, dijital içerik üretimi gibi çeşitli becerileri de kapsamaktadır. Dijital çağa ayak uydurmak ve aktif katılmak için bir zorunluluktur. Dijital yetkinlik, günümüzün giderek daha fazla dijitalleşen ve teknoloji odaklı hale gelen dünyasında vazgeçilmez olmuştur. Bireylerin modern topluma ne ölçüde katılabileceğinin belirleyicilerinden biridir (Adeyeye, 2024, s. 712). Dijital yetkinlik, Avrupa Konseyi (Council of Europe) tarafından dijital çağa ayak uydurmanın bir gerekliliği olarak gösterilmiş ve öğrenmede, iş hayatında ve toplumsal hayata katılımında dijital teknolojilerin güvenli, eleştirel ve sorumlu bir şekilde kullanılmasını ve bunlarla etkileşimi içerdiği belirtilmiştir (European Union, 2019, s. 10). Ayrıca, Avrupa Komisyonu (European Commission) tarafından dijital yetkinliklerin neler olduğuyla ilgili "Dijital Yetkinlik Çerçevesi-The Digital Competence Framework" hazırlanmıştır. İlki 2013 yılında hazırlanan bu çerçeve farklı sürümler halinde güncellenerek en son sürümü "DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens" ismiyle 2022 yılında yayımlanmıştır (Vuorikari vd., 2022).

Şekil 1'de görüleceği üzere, DigComp 2.2'de de dijital yetkinlik, bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, dijital içerik oluşturma, güvenlik ve problem çözme olmak üzere beş yeterliliğin birleşiminden oluşmaktadır (Vuorikari vd., 2022).

Şekil 1.*Dijital yetkinlik seviyeleri*

Not. Kaynak: (Vuorikari vd., 2022, s. 67'den uyarlama).

DigComp 2.2'de belirtilmiş olan dijital yetkinliklere ilişkin alt temalar ve açıklamaları Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1.*DigComp 2.2 dijital yeterlikleri tema, alt temaları ve açıklamaları*

Tema	Alt Tema	Açıklama
Bilgi ve veri okuryazarlığı	Bilgi, veri ve dijital içeriğin aranması, taranması ve filtrelenmesidir	Bilgiye erişmek için dijital ortamlarda arama ve gezinti yapmak, arama stratejilerini oluşturup bunların güncellenmesini yapabilmek
	Bilgi, veri ve dijital içeriğin değerlendirilmesi	Elde ettiği verilerin, bilgilerin ve dijital içerik kaynaklarının doğruluğunu ve güvenilir olup olmadığını analiz etmek, karşılaştırma yapmak, eleştirel olarak değerlendirip yorumlayabilmek
	Bilgi, veri ve dijital içeriğin depolanması ve yönetilmesi	Dijital ortamlardan elde ettiği bilgileri, verileri ve içerikleri düzenleyip depolamak ve bunları düzenleyerek işleyebilmek
İletişim ve iş birliği	Dijital teknolojiler aracılığıyla etkileşim	Dijital teknolojiler aracılığıyla etkileşimde bulunmak ve amacına uygun dijital iletişim araçlarını belirlemek
	Dijital teknolojiler aracılığıyla bilgi ve içeriğin paylaşılması	Bilgileri başkalarıyla uygun teknolojik araçlarla paylaşmak. Kaynak gösterimi ve atıf konusunda bilgi sahibi olabilmek
	Dijital teknolojiler aracılığıyla dijital vatandaşlık	Resmi kurumlarla ilgili dijital hizmetleri çevrimiçi yapabilmek için uygun dijital araçları kullanmayı öğrenmek. Konuyla ilgili sosyal medya ağlarını kullanarak dijital topluluklara katılımcı olabilmek
	Dijital teknolojiler aracılığıyla iş birliği yapmak	İş birliği içinde verilerin, kaynakların ve bilginin birlikte oluşturulması için dijital araçları ve teknolojileri kullanabilmek
	İnternet etiği	Dijital teknolojileri kullanırken ya da çevrim içi ortamlarda etkileşimde bulunup, bilgiyi yayımlarken etik kurallarına uyabilmek
	Dijital kimlik yönetimi	Bir veya birden fazla dijital kimliğe sahip olmak ve dijital ortamlarda saygınlığını koruyabilmek. Dijital araçlarla oluşturduğu içerikleri yönetip onlarla ilgilenilebilmek

Dijital içerik oluşturma	Dijital içerik geliştirme	Dijital araç ve programlarla dijital içerik düzenlemek ve oluşturabilmek
	Dijital içerikleri yeniden düzenleme ve bütünleştirme	Yeni, özgün bir içerik oluşturmak için yeni bilgiyi değiştirmek, geliştirmek ve mevcut bilgilere yerleştirerek bütünleştirmek
	Telif hakları ve lisanslama	Dijital içeriklere telif ve lisans haklarının nasıl uygulandığını anlayabilmek
	Programlama	Bir sorunu çözebilmek ya da bir görevi yerine getirmek için bilgi işlem sistemine komut verebilmek ve bunu planlayabilmek
Güvenlik	Dijital içerik ve cihazların korunması	Dijital ortamlardaki riskleri bilmek ve hem dijital cihazları hem de dijital içeriği bu risklere karşı koruyabilmek
	Kişisel verilerin ve gizliliğin korunması	Dijital ortamlarda kişisel veri ve bilgilerinin gizliliğini koruyabilmek. Kendisi ve başkalarını zarardan korurken paylaşılacak bilgi ve verilerin neler olduğunu bilmek
	Fiziksel ve psikolojik sağlığın korunması	Dijital teknolojileri kullanırken fiziksel ve psikolojik sağlık risklerinden ve tehditlerden (siber zorbalıktan) kendisini ve başkalarını koruyabilmek
	Çevrenin korunması	Dijital teknolojinin ve kullanımının çevresel etkilerini bilmek
Problem çözme	Teknik sorunların çözülmesi	Dijital teknolojiyi kullanırken ya da cihazları çalıştırılırken ortaya çıkan teknik sorunları tespit edip çözebilmek
	Teknolojik ihtiyaç ve çözümlerin belirlenmesi	Dijital araçları ve ortaya çıkabilecek olası teknolojik yanıtları tespit etmek değerlendirmek ve çözüm üretebilmek
	Dijital teknolojilerin yaratıcı bir şekilde kullanımı	Dijital ortamlarda ortaya çıkan kavramsal sorunları çözmek için bireysel ya da kolektif işlem yapabilmek. Bilgiyi oluşturmak için dijital araç ve teknolojileri kullanabilmek
	Dijital yeterlik gereksinimlerini belirleme	Dijital yeterliliğinin ne aşamada olduğunu belirlemek, güncellemek ve bunun için gündemi takip edebilmek

Not. Kaynak: (Erdoğan ve Çaydere, 2024, s. 2209-2210).

Dijital Yetkinlikle İlgili Literatür

Dijital yetkinlik konusunda, Türkiye’de ve dünyada farklı grupların dijital yetkinliklerini araştıran çalışmalar mevcuttur. Ayrıca öğretim programlarını ve ders materyallerini dijital yetkinlik bağlamında inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır.

Türkiye’de yapılan araştırmalar, daha çok öğretmen ve öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Kuş ve Mert (2024), Türkiye’deki eğitimcilerin dijital yeterliliklerini Avrupa Dijital Yetkinlikler Çerçevesi’ne göre incelemiştir. Bir başka çalışmada, sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilikleri ve 21. yüzyıl becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir (Aktaş vd., 2024). Fidan ve Cura Yeleğen (2022) öğretmenlerin dijital yeterliliklerini ve gereksinimlerini, Yener ve Yaşar (2023) coğrafya öğretmenlerinin dijital yetkinlik seviyelerini, Demirkol vd. (2023) okul yöneticilerinin dijital yetkinlikleriyle ilgili öğretmen görüşlerini, Hellaç Aksu ve Reisoğlu (2023) dezavantajlı bölgelerdeki öğretmenlerin dijital yeterliliklerini, Pala (2023) sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital yetkinlikle ilgili görüşlerini, Gümüş ve Kukul (2023) ve Köksal ve Canlı (2024) öğretmenlerin dijital yeterlilik algılarını, Saygıner ve Laçın (2024) ise özel eğitim öğretmenlerinin dijital yeterlilik düzeylerini incelemiştir.

Üniversite öğrencilerinin dijital yetkinliklerini belirlemeye yönelik çeşitli araştırmalar da yapılmıştır. Korucu vd. (2015) öğretmen adaylarının, Çebi ve Reisoğlu (2019) BÖTE (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi) ve diğer branşlardaki öğretmen adaylarının, Kaya ve Uyangör (2022), Etike (2023) ve Hiçyorulmaz vd. (2024) üniversite öğrencilerinin, Özden ve Örgen Yaşar (2024) eğitim fakültesi öğrencilerinin, Çetinkaya (2024), tıp fakültesi öğrencilerinin, Kuluşaklı (2024) uzaktan öğrenenlerin, Yıldırım vd. (2024) çevrimiçi öğrenenlerin dijital yetkinliklerini araştırmışlardır.

Geçgel vd. (2020) ortaokul öğrencilerinin dijital yetkinlik becerileriyle ilgili öğretmen görüşlerini, Doğan (2023), öğretim elemanlarının dijital yeterlilik seviyelerini, İmamoğlu ve diğerleri (2024), dijital yeterliliğin iş performansına etkisini incelemişlerdir. Filiz ve Kurt (2022) ise tersine öğrenme yaklaşımıyla tasarlanmış bir eğitimin öğretmen adaylarının dijital yeterlilikleri ve yenilikçilikleri üzerindeki etkisini incelemişlerdir.

Kurudayıoğlu ve Soysal (2020) tarafından ilköğretimde Türkçe dersi öğretim programı kazanımları, tüm sınıflar düzeyinde dijital yetkinlik uygunluğuna göre incelenmiştir. Aşıcı ve Temel (2023), ortaokul matematik ders kitaplarını dijital yetkinlik bağlamında incelemişlerdir. Çifçi ve Depeci (2024) ise 2023-2024 yılındaki lise düzeyinde okutulan coğrafya ders kitaplarını dijital yetkinlikler bağlamında incelemişlerdir. Kır (2024) tarafından 5. sınıf ders kitabındaki etkinlikler, dijital yeterlilik bağlamında incelenmiştir. Bir başka çalışmada ise Erdoğan ve Çaydere (2024), bilim ve sanat merkezleri görsel sanatlar dersi öğretim programını, Avrupa dijital yetkinlik çerçevesinde incelemişlerdir.

Dijital yetkinliklerin belirlenmesine yönelik olarak da farklı gruplar üzerinde ölçek geliştirme çalışmaları yapılmıştır. Toker vd. (2021) tarafından eğitimciler için dijital yeterlilik ölçeği geliştirilmiştir. Afacan Adanır ve Güven (2022), üniversite öğrencilerinin dijital yeterlilikleri ölçeğini Türkçeye uyarlamışlardır. Kırvalı Tüfekçi ve Ceylan (2022) tarafından eğitimde kaliteyi artırmak amacıyla ilkökuller öğrencilerinin dijital yetkinliklerini ölçen 14 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Aydoğan ve Dündoğdu (2023), ilkökuller öğrencilerinin dijital yeterliliklerini belirlemeye yönelik 18 maddelik bir ölçek geliştirmişlerdir. Karakuş vd. (2022), öğretmen adayları için 26 maddelik bir dijital yeterlik ölçeği geliştirmişlerdir. Yılmaz Ergül ve Taşar (2023) ise farklı branşlardaki öğretmenlerin dijital yetkinliklerini ölçen 19 maddelik geliştirmişlerdir. Tutar vd. (2024a) tarafından çalışanların dijital yetkinliklerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ayrıca, Tutar vd. (2024b), kurumsal dijital yeterliliklerin belirlenmesi amacıyla 20 maddelik bir ölçek geliştirmişlerdir.

Türkiye’de yapılan bazı çalışmalar kütüphanecilerin ve/veya bilgi profesyonellerinin yetkinliklerine değinmektedir (Kakırman Yıldız, 2014; Odabaşoğlu, 2024; Polat, 2023; Subaşıoğlu, 2022; Yüksel Durukan, 2015). Ancak az sayıda çalışma halk kütüphanelerinde dijitalleşmenin etkileri ve halk kütüphanelerinde dijital okuryazarlık konularına değinmektedir (Altay vd., 2019; Çakmak, 2018; Ergün ve Güneş, 2022).

Çakmak (2018), dijitalleşmenin halk kütüphanelerine yansımalarını ele aldığı çalışmada, dijitalleşmeyle birlikte halk kütüphanelerinin mekânsal, insan kaynağı ve alt yapı bakımından ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Altay vd. (2019), Türkiye’deki halk kütüphanelerinin geliştirdiği dijital yerli odaklı hizmet ve politikaların etkinliğini değerlendirdikleri çalışmada, araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun dijital yerlilere sunulan hizmet ve uygulamalara ilişkin olumsuz algılara sahip olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmada, halk kütüphanesi personelinin dijital yerlilere daha iyi hizmet sunabilmesi için dijital yetkinliklere sahip olması gerektiği önerilmektedir. Ergün ve Güneş (2022) yaptıkları çalışmada, halk kütüphanelerinin, topluma dijital okuryazarlık becerilerini kazandırmadaki rolünü irdelemişlerdir. Araştırmada, yeterli sayıda olmasa da bazı il halk kütüphanelerinin dijital okuryazarlık eğitimlerini verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, il halk kütüphanelerinin dijital okuryazarlık verebilecek yeterli alt yapıya sahip olduğu belirtilmektedir.

Yurtdışında kütüphanecilerin ve kütüphanecilik eğitimi alan öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri/dijital yetkinlikleri üzerine yapılan araştırmalar da mevcuttur (Adeyeye, 2024; Asiri ve Finlay; 2025; Atchrimi ve Ogunbodede, 2023; Ayoku ve Okafor, 2015; Babu vd., 2007; Baro vd., 2019; Baryshev, 2021; Boffano, 2019; Borbely ve Nemethi-Takacs, 2023; Cerny, 2021; Edewor ve Agbro, 2024; Ekeruche, 2024; Ferro vd., 2025; Hamad vd., 2024; Hussain ve Nayab, 2021; Ilesanmi, 2023; Joel ve Ibrahim, 2023; Kayode ve Oguntayo, 2024; Martzoukou ve Elliott, 2016; Mubofu, 2025; Nabila vd., 2025; Noh ve Huang, 2021; Ojaranta ve Litmanen-Peitsala, 2019; Okeji vd., 2020a; Okeji vd., 2020b; Okuonghae ve Tunmibi, 2024; Olaniyi ve Akinyoola, 2023; Oyedokun vd., 2018; Rahmadanita, 2022; Safahieh ve Asemi, 2010; Umeji vd., 2013; Usman, 2021).

Martzoukou ve Elliott (2016), halk kütüphanecilerinin toplumu dijital okuryazarlık ve kapsayıcılığa ne ölçüde başarıyla dâhil etmeye hazır olduklarını inceledikleri araştırmada, kütüphanecilerin dijital okuryazarlığın güçlendirilmesi ve toplumun ihtiyaçlarını doğru biçimde kavrayabilme konusunda ek ve sürekli teknik eğitim ile mesleki gelişime yönelik yoğun bir ilgi ve önemli bir gereksinim duydukları sonucuna varılmıştır. Boffano (2019), halk kütüphanelerindeki kütüphanecilerden hangi dijital yeterliliklerin beklendiğini incelemiştir. Araştırmada, kütüphanecilerin, temel dijital okuryazarlık becerilerine (e-posta, kaynak paylaşımı, vb.), bilgi tabanlı yeterliliklere (bilgi erişim ve yönetim, ağ ve sistem güvenliği), ileri düzey becerilere (programlama, ağ oluşturma, bilgi taksonomisi, vb.), web tasarımı ve üst veri oluşturma becerilerine sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Hussain ve Nayab (2021), halk kütüphanelerinde görev yapan kütüphanecilerin, bilgi teknolojileri yeterliliklerini ve becerilerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmada, katılımcıların büyük çoğunluğunun farklı işletim sistemleri, kütüphane otomasyon yazılımları, Microsoft Office programları ve web tabanlı uygulamalarda yetkin olduğunu saptamıştır. Ojaranta ve Litmanen-Peitsala (2019), Finlandiya halk kütüphanesi çalışanının dijital yeterliliklerini incelemiştir. Yapılan araştırmada, yaş ve eğitim düzeyinin dijital yetkinlik düzeyinde önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir. Baro vd. (2019) tarafından yapılan araştırmada, Afrika'daki üniversite kütüphanelerinde görev yapan kütüphanecilerin dijital okuryazarlık becerilerinin orta düzeyde olduğu ve kütüphanecilerin bilgi temelli yeterliliklerinin, dijital okuryazarlık becerileriyle paralel olarak geliştiği sonucuna varılmıştır. Adeyeye (2024) tarafından yapılan çalışmada, Nijerya'daki halk kütüphanelerinin dijital becerilerle toplulukları güçlendirme kapasitesini, kütüphanecilerin yürüttüğü çalışmaları ve karşılaşılan zorluklar araştırılmıştır. Araştırmada, Nijeryalı kütüphanecilerin genel dijital yeterliliklerinin düşük düzeyde olduğu ve halk kütüphanelerinin dijital hizmetleri halka sunmada bu yetersizliğin temek zorluklardan biri olduğu vurgulanmıştır. Okeji ve diğerleri (2020a), Nijerya'daki üniversite kütüphanelerindeki kütüphanecilerin dijital okuryazarlık becerilerini ve bilgi tabanlı yeterlilikleri incelemiştir. Araştırmada, kütüphanecilerin neredeyse yarısının dijital okuryazarlık becerileri düzeyini orta olarak değerlendirdiği belirtilmiştir. Sonuçlar, kütüphanecilerin, ağ ve sistem güvenliği bilgilerinin, güvenlik yazılımı bilgilerinin, filtreleme yönlendiricilerini uygulama yeteneklerinin ve dijital içeriğe erişimi parola veya IP tabanlı erişim sağlayarak koruma yeteneklerinin iyi olmadığını göstermektedir. Cerny (2021), kütüphanecilik eğitimi alan öğrencilerin dijital yeterlilik profilindeki değişiklikleri incelemiştir. Araştırmada, Çekya'daki Masaryk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi'ndeki öğrencilerinin, bilgi ve veri okuryazarlığı

konularında yüksek düzeyde becerilere sahip oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin, programlama, teknik problem çözme ve dijital vatandaşlık konularında ise yetersiz oldukları belirlenmiştir. Usman (2021), Nijerya'nın Kano şehrindeki Bayero Üniversitesi Kütüphane Okulu'ndan mezuniyet aşamasındaki öğrencilerin dijital becerilerini ve yetkinliklerini incelemiştir. Çalışma sonuçları, öğrencilerin, bilgisayar becerilerinin iyi düzeyde olduğunu, veri tabanı yönetimi becerilerinin ve ağ kurma becerilerinin ise düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Borbely ve Nemethi-Takacs (2023), halk kütüphanelerinde çalışan kütüphaneciler arasında dijital becerilerin geliştirilmesinde cinsiyet ve yaşın rolünü incelemişlerdir. Çalışmada, kadınların orta düzeyde, erkeklerin ise ileri ve uzman düzeyde dijital yeterliliğe sahip olduğu, yaş arttıkça ileri düzey becerilere sahip olma oranının düştüğü vurgulanmıştır. Baryshev (2021), yaptığı çalışmada, dijital çağda kütüphanecilerin sahip olması gereken yeni dijital yetkinlikleri, bu yetkinliklerin doğası ve akademik kütüphaneler üzerindeki etkilerini incelemiştir. Asiri ve Finlay (2025), İngiltere'deki halk kütüphanesi profesyonellerinin dijital yetkinliklerini incelemişlerdir. Araştırma sonuçları, personelin çoğunluğunun dijital teknolojileri kullanma ve kütüphane kullanıcılarına destek olma konusunda kendilerini güvende hissetmelerine rağmen, ortaya çıkan teknolojileri kullanma, yaygın teknik sorunları giderme ve programlama becerileri konusunda kendilerine güvenlerinin olmadığını göstermektedir. Ferro vd. (2024) tarafından yapılan çalışmada, Filipinler'in Batı Visayas bölgesinde görev yapan halk kütüphanecileri ile yardımcı personelin dijital okuryazarlık yetkinlikleri değerlendirilmiştir. Çalışmada, kütüphanecilerin yardımcı profesyonellere göre daha yüksek dijital okuryazarlık yetkinliğine sahip oldukları belirlenmiştir.

Joel ve Ibrahim (2023), 21. yüzyıl üniversite kütüphanelerinin bilgi yönetimi için kütüphaneciler ve bilgi profesyonelleri tarafından ihtiyaç duyulan dijital yeterlilikleri belirlemişlerdir. Araştırma, kütüphaneciler ve bilgi profesyonelleri tarafından bilgi teknolojisi yeterliliklerinin, kişilerarası yeterliliklerin ve liderlik yeterliliklerinin fazlasıyla gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Dijital okuryazarlık becerileri ile kütüphanecilerin iş performansı arasındaki anlamlı bir ilişkinin olduğu, dijital okuryazarlık becerilerinin kütüphanecilerin kariyerlerinde ilerlemelerine ve iş performanslarını artırmalarına yardımcı olduğu vurgulanmaktadır. Atchrimi ve Ogunbodede (2024) tarafından Nijerya'daki üniversite kütüphanelerindeki kütüphanecilerin dijital yeterlilikleri incelenmiştir. Çalışma, kütüphanecilerin temel dijital yeterlilik becerilerinin yüksek düzeyde olduğunu ve dijital becerileri edinmek için çeşitli yöntemler kullandıklarını göstermektedir. Çalışmada, yetersiz enerji/güç kaynağı, yetersiz dijital alt yapı ve eğitim fırsatlarının eksikliği, kütüphanecilerin dijital becerileri edinmede karşılaştığı zorluklar olarak belirtilmiştir.

Babu vd. (2007), tarafından yapılan çalışmada, Tamil Nadu eyaletindeki mühendislik eğitim kurumlarında görev yapan kütüphanecilerin çoğunluğunun temel bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) becerilerine sahip olduğu, ancak ileri düzey dijital becerilerde eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir. İran'ın İsfahan Üniversitesi'nde görev yapan kütüphanecilerin bilgisayar okuryazarlık düzeylerinin incelendiği çalışmada, kütüphanecilerin çoğunluğunun henüz iyi bir bilgisayar becerisi seviyesine sahip olmadığı tespit edilmiştir (Safahieh ve Asemi, 2010). Umeji vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada, Nijerya'nın Anambra eyaletindeki Madonna Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki kütüphanecilerin BİT okuryazarlık düzeylerini ve

becerilerini incelenmiştir. Araştırma sonuçları, kütüphanecilerin BİT okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu ve kütüphanecilerin BİT becerilerini geliştirmek için yeterli eğitim ve gelişim fırsatlarına sahip olmadığını göstermektedir. Ayoku ve Okafor (2015), Nijerya'daki üniversite kütüphanelerinde görev yapan kütüphanecilerin BİT becerilerini inceledikleri araştırmada, kütüphanecilerin çoğunluğunun temel bilgisayar ve internet becerilerine sahip olduğu, ancak ileri düzey dijital becerilerde eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, kütüphanecilerin dijital becerilerini geliştirmek için sürekli eğitim ve mesleki gelişim fırsatlarına ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Oyedokun vd. (2018) tarafından yapılan çalışma, Kwara eyaletindeki seçili üniversitelerdeki kütüphane personelinin BİT yeterliliğini araştırmaktadır. Bulgular, üniversite kütüphanelerindeki (Ilorin Üniversitesi, Kwara Devlet Üniversitesi ve El-Hikmah Üniversitesi) kütüphane personelinin yüksek düzeyde BİT yeterliliğine sahip olduğunu göstermiştir.

Ekeruche (2024) Nijerya'nın Delta Eyaletindeki devlete ait kolejdeki kütüphanecilerin dijital yetkinliklerini incelemiştir. Çalışmada, katılımcılar arasında çeşitli düzeylerde dijital yeterlilik düzeyi ortaya çıkmıştır. Katılımcıların bazıları dijital araçları ve kaynakları kullanmada yüksek yeterlilik gösterirken, diğerlerinin daha fazla eğitim ve gelişime ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Dijital okuryazarlık girişimlerini güçlendirmek, profesyonel gelişimin önemli bir yönü olarak belirlenmiştir. Kayode ve Oguntayo (2024), Nijerya'nın Güney-Batı bölgesindeki akademik kütüphanelerde dijital öz yetkinliğin ve dijital yetkinliğin, akademik kütüphanelerde büyük verinin benimsemesindeki rolünü incelemiştir. Ilesanmi (2023) tarafından yapılan araştırma, Nijerya'daki özel üniversitelerde görev yapan kütüphanecilerin BİT becerilerini ve bu becerilerin kütüphane hizmetlerinin sunumuna etkisini incelemiştir. Araştırma bulguları, kütüphanecilerin temel bilgisayar uygulamaları, internet kullanımı ve elektronik bilgi kaynaklarına erişim konularında belirli bir yeterliliğe sahip olduklarını göstermektedir. Ancak, ileri düzey teknik becerilerde sınırlılıklar bulunduğu ve bu durumun hizmet sunumunun etkinliğini kısmen de olumsuz etkilediği ortaya koyulmuştur. Nabila vd. (2025), kütüphaneciler arasındaki dijital yetkinlik açığının dijital çağda kütüphane hizmetlerinin etkinliğini nasıl etkilediğini araştırdıkları çalışmada, sürdürülebilir dijital kütüphane hizmetlerini desteklemek ve Endonezya'da kütüphane biliminin gelişimini güçlendirmek için kütüphanecilerin dijital yetkinliklerini geliştirmenin çok önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Mubofu (2025), Tanzanya'daki akademik kütüphanelerde dijital becerilerin geliştirilmesi ve bu becerilerin kütüphane hizmetlerine etkisini incelediği araştırmada, kütüphanecilerin dijital becerilerinin orta düzeyde olduğunu ve dijital becerilerin artırılmasının kütüphane hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Hamad vd. (2023) Ürdün'deki akademik kütüphanelerde akıllı bilgi hizmetlerinin sunulmasında dijital yeterliliklerin rolünü inceledikleri çalışmada, kütüphane personelinin dijital becerileri ile sunulan akıllı hizmetler arasında güçlü ve olumlu bir ilişki tespit edilmiştir.

Rahmadanita (2022) tarafından kütüphanecilerin dijital yetkinliklerinin iş performanslarına etkisi incelenmiştir. Kütüphanecilerin dijital yeterliliklerinin performansları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırmada, katılımcıların dijital yetkinliklerinin ve performans düzeylerinin orta derecede olduğu belirlenmiştir. Olaniyi ve Akinyoola (2023) tarafından üniversite kütüphanecilerinin dijital okuryazarlık yetkinliğinin

sosyal medya kullanımı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçları, kütüphanecilerin kütüphanedeki günlük aktiviteleri için gereken iyi dijital okuryazarlık yeterliliğine sahip olduklarını vurgulamaktadır. Araştırmada, bilgisayar okuryazarlığı yeterliliğinin olmaması, zayıf internet bağlantısı veya düşük bant genişliği gibi zorluklara da dikkat çekilmektedir. Edewor ve Agbro (2024) tarafından üniversite kütüphanecilerin dijital okuryazarlığı becerileri ve iş performansları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçları, kütüphanecilerin dijital okuryazarlık becerileri ile iş performansı arasındaki anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Okuonghae ve Tunmibi (2024) tarafından yapılan araştırmada, dijital etkinliğin yapay zekâ teknolojilerini kullanma motivasyonunu etkilediği sonucuna varılmıştır.

Türkiye’de dijital yetkinlik konusunda çalışmalara bakıldığında daha çok eğitim alanında dijital yetkinlikleri belirlemeyi amaçlayan araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Türkiye’de dijital yetkinlik üzerine gerçekleştirilen araştırmaların çoğunluğunun öğretmenler ve öğretmen adayları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu araştırmalarda, genellikle Avrupa Dijital Yetkinlikler Çerçevesi ele alınarak bir değerlendirme yapılmıştır. Öğretmenlerin dijital yetkinlikleri ile 21. yüzyıl becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin dijital yetkinliklerini çeşitli değişkenlere göre inceleyen çalışmalar da mevcuttur. Ders kitaplarının içeriklerinin dijital yetkinlik bağlamında incelenmesine yönelik çok sayıda araştırma mevcuttur. Yanı sıra, öğretim elemanları, ortaokul öğrencileri ve çalışanların dijital yetkinlikleriyle ilgili çalışmalar da bulunmaktadır. Ayrıca, dijital yetkinlikle ilgili ölçek geliştirme çalışmaları da oldukça fazladır.

Dünyada farklı gruplar üzerinde yapılan araştırmalara baktığımızda, kütüphanecilerin ve kütüphanede çalışanlarının dijital yetkinliklerini belirlemeye yönelik çok sayıda çalışmanın yapıldığı söylenebilir. Ancak Türkiye’de çok farklı gruplar üzerinde yapılmış dijital yetkinlik araştırmaları olmakla birlikte halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerini belirlemeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın Önemi

Dijitalleşen çalışma hayatında, dijital yeterliliklere sahip olmak, bireylerin ve dolayısıyla kurumların başarısında önemli bir yer tutmaktadır. İş hayatında dijital teknolojileri kullanabilmek ve dijital mecralarda etkili iletişim kurabilmek için dijital yetkinliklere sahip olmak çalışanlar açısından da büyük önem taşımaktadır.

ITU (International Telecommunication Union) ve UNESCO tarafından 2025 hedeflerinde, 2025 yılına kadar gençlerin ve yetişkinlerin %60'ının sürdürülebilir dijital becerilerde en azından asgari düzeyde yeterlilik seviyesine ulaşmış olması gerektiği açıkça belirtilmektedir (ITU, 2015; ITU ve UNESCO, 2017). IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), kütüphaneleri dijital becerileri ve yetkinlikleri geliştirme fırsatları sunmaya ve ilgili paydaşları (hükümetler, eğitim kurumları, ekonomik sektörler) kütüphaneleri desteklemeye çağırılmaktadır (IFLA, 2017).

Yurt dışındaki ilgili literatür incelendiğinde kütüphanelerin, hizmet ettikleri toplumlara dijital teknolojileri sunma, bireylere dijital becerileri kazandırmak için dijital okuryazarlık dersleri verme gibi rolleri olduğu belirtilmektedir (European Schoolnet, 2016; ITU ve UNESCO, 2017; Nordicity ve Toronto Public Library, 2023; Vosloo, 2018). Ayrıca IFLA

tarafından yayınlanan bir bildirmede de toplumdaki dijital becerilerin geliştirilmesinde kütüphanelerin yeri ayrıca vurgulanmaktadır (IFLA, 2020).

Halk kütüphaneleri, misyonları gereği toplumdaki tüm bireylere hizmet veren kuruluşlardır. Toplumun bilgilenmesi, sosyo-kültürel kalkınması, hayat boyu öğrenme faaliyetlerine destek olunması amacıyla hizmet vermektedir (Şenyurt Topcu ve Yılmaz, 2012, s. 55). Toplumdaki dijital eşitsizlikleri ortadan kaldırmak, bireylerin doğru ve güvenilir bilgiye erişimini sağlamak, dijital teknolojilerin ve internetin güvenli kullanımını kullanıcılarına öğretmek gibi amaçlardan dolayı halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yeteneklerinin iyi düzeyde olması gerekmektedir.

Dijital teknolojilerin hızla gelişmesi, hem bireylerin günlük yaşamında hem de kurumların işleyişinde köklü değişimlere yol açmaktadır. Özellikle bilgiye erişim, iletişim, öğrenme ve hizmet sunum süreçleri giderek daha fazla dijital ortamlara taşınmaktadır. Bu dönüşüm, halk kütüphanelerini de doğrudan etkilemekte; kütüphaneler sadece bilgiye erişim sağlayan kurumlar olmaktan çıkıp, aynı zamanda kullanıcıların dijital beceriler kazanmasına rehberlik eden merkezler haline gelmektedir (Kavak, 2023; Yılmaz, 2011). ITU ve UNESCO'nun 2025 hedeflerinde toplumların dijital beceri düzeylerinin yükseltilmesi gerektiği açıkça belirtilirken, IFLA da kütüphanelerin dijital eşitsizlikleri azaltmada ve topluma dijital beceriler kazandırmada stratejik rolüne vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleri, kütüphanelerin sunduğu hizmetlerin niteliğini ve kullanıcıların değişen ihtiyaçlarını karşılayabilme kapasitesini doğrudan belirlemektedir. Dijital yetkinliklere sahip personel, hem kütüphane iş süreçlerinin verimli yürütülmesine hem de toplumda dijital okuryazarlığın gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Dijital teknolojilerin ve internetin yaygın olarak kullanıldığı dijital çağda, halk kütüphanelerinin ve halk kütüphanesi çalışanlarının da sorumlulukları vardır (Karadeniz ve Yılmaz, 2009, s. 53-54). Halk kütüphaneleri, giderek daha da dijital hale gelen toplumdaki dijital kültüre sahip bireylere hizmet etmektedir. Bu nedenle, hizmet ettikleri bireylerin dijital teknolojilere erişmesine ve kullanmasına, dijital teknolojilerin ve dijital ortamların güvenli bir şekilde kullanılmasına rehberlik etmektedir (Ergün ve Güneş, 2022, s. 397). Hizmet ettikleri topluluğun bu konudaki ihtiyaçlarını karşılamak ve rehberlik etmek için de halk kütüphanesi çalışanlarının, özellikle de Bilgi ve Belge Yönetimi/Kütüphanecilik Bölümünde eğitim almış çalışanların dijital yetkinliklere sahip olması gerekmektedir.

Dijital teknolojilere erişim sağlamaya destek olan toplumsal kurumlar olarak halk kütüphaneleri, kullanıcıların dijital teknolojileri etkili bir biçimde nasıl kullanacaklarını öğrenmelerine yardımcı olabilecek yerlerdir. Uygulamada pek çok kütüphane tarafından dijital teknolojilere ve internete erişim, destek ve dijital beceriler ve yeterlilikler oluşturmak için gayri resmi ve yaşam boyu öğrenme fırsatları sunulduğu belirtilmektedir. Kütüphanelerin, bireylerin dijital teknolojileri kullanma konusunda hizmet verdikleri, internet kullanımını konusunda yardım ve destek alabilecekleri yerler olduğu farklı araştırmalarda incelenmiştir (ITU, 2019, s. 78; Martynas Mažvydas National Library of Lithuania, 2020). Bu nedenle, halk kütüphanesi çalışanlarının dijital teknolojileri iş süreçlerinde etkili bir biçimde kullanabilmesi, kütüphanelerdeki dijital dönüşüme ayak uydurabilmesi ve değişen kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için belirli düzeyde dijital yetkinliğe sahip olmaları gerekmektedir. Giderek daha da dijital hale gelen kütüphanelerde, dijital yetkinliklere sahip çalışanlara daha fazla ihtiyaç

duyulmaktadır. Dijitalleşme ile kütüphane hizmetleri de sanal ortamlara taşınmış, kütüphanelerdeki iş ve işlemler makineler kullanılarak otomatik olarak gerçekleştirilmektedir. Buna bağlı olarak, özellikle bilgi profesyoneli olan bireylerin dijital teknolojileri kullanmak ve etkili hizmetleri teşvik etmek için uygun dijital yetkinliklere sahip olması gerektiği belirtilmektedir (Bitri, 2014; Osinulu, 2021).

İlgili literatür incelendiğinde Türkiye’de halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerini inceleyen bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerinin belirlenmesi, mevcut durumun ortaya koyulması açısından önemlidir. Ayrıca giderek daha da dijitalleşen dünyada değişen kullanıcı ihtiyaçlarına daha uygun hizmetlerin tasarlanabilmesi, geleneksel kütüphane hizmetlerinin yanı sıra dijital kütüphane hizmetlerine ağırlık verilmesi ve gerekli dijital yetkinliklerin çalışanlara kazandırılması için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Amaç

Araştırmanın amacı, Türkiye’deki halk kütüphanelerinde görev yapan farklı pozisyonlarda çalışan personelin dijital yetkinliklerini belirlemek ve dijital yetkinliklerin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Belirlenen amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlik düzeyi nasıldır?
- Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleri, yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleri, çalışma sürelerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleri, eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleri, çalıştığı pozisyonlara göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma, nicel bir araştırma olup, araştırmada nicel araştırma desenlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Nicel araştırmalar, sayısal veriler toplanarak, genellenebilir sonuçlara ulaşmak için yapılan araştırmalardır (Altunışık vd., 2023, s. 123). Tarama deseni ise, “kişilerin belirli konulardaki tutum, inanç, görüş, davranış, beklenti ve özelliklerini anketler yardımıyla tespit etmeyi amaçlayan” (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 105) bir araştırma desenidir.

Evren ve Örneklem

Türkiye’de Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü’ne bağlı halk kütüphanelerinde, 2025 yılı mart ayı itibariyle görev yapan çalışanlar araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde Kütüphaneler ve Yayımlar Genel

Müdürlüğü'ne bağlı 1295 halk kütüphanesindeki (Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, 2024, s. 1) personel sayısı, yetkili kişi¹ ile yapılan görüşme neticesinde 5164 olarak belirlenmiştir.

Evrenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından ilgili evren içerisinden basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre örneklem seçilmiştir. Basit tesadüfi örnekleme, ilgili evrenden katılımcıların rastgele seçildiği bir örnekleme yöntemidir (Ekiz, 2013, s. 104). Basit tesadüfi örnekleme yöntemi, katılımcıların seçilme şansının eşit olduğu bir evrenden bir örnek seçme yöntemidir (Noor vd., 2022, s. 78).

Örnekleme büyüklüğünün belirlenmesinde Şekil 2'deki formülden yararlanılmıştır. Yapılan hesaplamalara göre örneklem büyüklüğü, 5164 kişi için %95 güven aralığında minimum 357 kişi olarak belirlenmiştir. Bu kişi sayısı aynı zamanda Çıngı (1994) tarafından oluşturulmuş tabloya göre de örneklem büyüklüğü için yeterlidir. Araştırmada bu sayının da üstüne çıkılarak 391 kişiye ulaşılmıştır.

Şekil 2.

Örnekleme hesaplama formülü.

$$n = n_0 / (1 + n_0/N)$$

$$n_0 = ((t \times S) / d)^2$$

Not. Kaynak: (Büyüköztürk vd., 2020, s. 98).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin elde edilmesinde araştırmacı tarafından oluşturulan sosyo-demografik bilgilerin yer aldığı anket formu ve halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerini belirlemeye yönelik olarak "Dijital Yetkinlik Ölçeği (DYÖ)" (Tutar vd., 2024a) kullanılmıştır. Ölçeğin kullanılması için 27.12.2024 tarihinde yazarlardan izin alınmıştır. Tutar vd. (2024a), tarafından geliştirilen ölçek, 5'li likert olarak tasarlanmıştır. Ölçek, 21 madde ve 3 alt faktörden oluşmaktadır (Bakınız Ek-1).

Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Araştırma verilerini toplamak amacıyla anket formu ve ölçek maddeleri, "Google Forms" aracılığıyla hazırlanmıştır. Verileri toplamak amacıyla oluşturulan anket bağlantı adresi, 05.03.2025-05.04.2025 tarihleri arasında, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'nün izni doğrultusunda halk kütüphanelerinin kurumsal e-posta adreslerine gönderilmiştir. Ayrıca katılımcılara ulaşmak amacıyla, mesleki ağlar kullanılmıştır. Bu amaçla, yakın ilişki içerisinde bulunan kütüphane çalışanları, yöneticileri ve onların iletişimde olduğu diğer kütüphane çalışanlarına farklı yollardan (cep telefonu, kişisel e-posta, sosyal medya hesapları, WhatsApp, vb.) ulaşılmıştır.

¹ Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü Personel ve Mali İşler Daire Başkanlığı Personel Şubesiyle 5 Mart 2025 tarihinde yapılan görüşme

Verilerin analiz edilmesinde SPSS 25.0 paket programından yararlanılmıştır. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri belirtilirken betimsel istatistikler (frekans, yüzde) kullanılmıştır. Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlik düzeylerini belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma dağılımları kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin, normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla normallik analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, basıklık ve çarpıklık değerleri George ve Mallery (2016) tarafından belirtilen aralıktadır. Ayrıca, Kolmogorov-Smirnov testi sonucu değeri de $p>0,05$ 'tir. Bu sonuçlar, verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Bu nedenle, araştırma verilerinin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlik düzeylerinin değişkenlerinin karşılaştırılmasında, ikili grup karşılaştırmalarında bağımsız gruplar t-testi, ikiden fazla grupların karşılaştırmalarında ise one-way ANOVA analizi kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t-testi ve one-way ANOVA testi varsayımları için normallik ve homojenlik testleri yapılmıştır. Homojenliğin sağlanmadığı durumlarda Welch ANOVA testi kullanılmıştır. Grup varyanslarının homojenliğin sağlandığı durumlarda gruplar arasındaki karşılaştırmalarda LSD, homojenliğin sağlanmadığı durumlarda ise Games-Howell testi kullanılmıştır. Analizlerde, istatistiksel anlamlılık düzeyi için 0,05 değeri kabul edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla kullanılan ölçeğin geçerlik ve güvenirliliği, Tutar vd. (2024a) tarafından Cronbach alfa katsayısı 0,96 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada da ölçeğin tümü ve alt faktörleri için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin tümü için Cronbach alfa katsayısı 0,93, dijital yetkinlik algısı alt boyutu için 0,95, dijital yetkinlik algısı alt boyutu için 0,95, dijital kaygı algısı alt boyutu için 0,76 olarak hesaplanmıştır. Belirtilen değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk vd., 2020).

Sınırlılıklar

Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı 1295 halk kütüphanesi bulunmaktadır. Araştırmanın kapsamını, bu halk kütüphanelerinde çalışan personel oluşturmaktadır. Araştırma verileri, 2025 yılı itibarıyla halk kütüphanelerinde çalışanlar ile sınırlıdır. Ayrıca, tüm halk kütüphanesi çalışanlarının ankete geri dönüş oranının düşük olması, katılımcıların çoğunluğunun kütüphanecilerden oluşması da araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, halk kütüphanesi çalışanlarına ait betimleyici istatistikler, çalışanların dijital yetkinliklerinin, cinsiyet, yaş, çalışma süresi, eğitim ve çalıştığı pozisyon değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili istatistiksel bilgiler ele alınmaktadır.

Tablo 2.

Çalışanların sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı (n=391)

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	203	51,9
	Erkek	188	48,1
	TOPLAM	391	100,00
Yaş	21-30	125	32,0
	31-40	141	36,1
	41-50	58	14,8
	51 ve üzeri	67	17,1
	TOPLAM	391	100,00
Mesleki çalışma yılı	0-5	173	44,3
	6-10	77	19,7
	11-15	36	9,2
	16-20	33	8,4
	21 yıl ve üzeri	72	18,4
	TOPLAM	391	100,00
Eğitim düzeyi	İlköğretim/Lise	43	11,0
	Ön Lisans	13	3,3
	Lisans	297	76,0
	Lisansüstü	38	9,7
	TOPLAM	391	100,00
Çalıştığı pozisyon	Müdür, Müdür Yardımcısı, Şef	77	19,7
	Kütüphaneci	222	56,8
	Memur, Mutemet, Teknisyen, vb.	71	18,1
	Destek personeli (İşçi, vb.)	21	5,4
	TOPLAM	391	100,00

Tablo 2’de halk kütüphanesi çalışanlarına ait betimleyici istatistikler yer almaktadır. Araştırmaya katılan çalışanların, %51,9’unu kadınlar, %48,1’ini erkekler oluşturmaktadır. Çalışanların %68,1’i 21-40 yaş aralığında, %31,9’u ise 41 ve üzeri yaş aralığındadır. 0-5 yıl çalışma süresine sahip bireyler çoğunluktadır. Araştırmaya katılan çalışanların büyük çoğunluğu lisans mezunudur. Çalıştıkları pozisyonlara göre ise kütüphaneci ünvanına sahip katılımcılar sayıca fazladır.

Tablo 3.*Çalışanların dijital yetkinlik düzeylerine ait betimleyici istatistikler (n=391)*

Ölçeğin alt boyutları	\bar{x}	Ss
Dijital yetkinlik algısı	3,97	0,87
Dijital uyum algısı	4,04	0,82
Dijital kaygı algısı	2,44	0,97
Tüm ölçek ortalaması	3,78	0,67

Not. \bar{x} = Ortalama, Ss= Standart sapma

Çalışanların dijital yetkinlik düzeylerine ilişkin puan ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'e göre, çalışanların dijital yetkinliklerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Alt boyutlara bakıldığında en düşük puan ortalaması, dijital kaygı algısı alt boyutuna aittir. En yüksek puan ortalaması ise dijital uyum algısı alt boyutuna aittir. Verilere göre, çalışanların dijital yetkinliklerinin ve dijital uyumlarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Dijital kaygı algısı düzeylerinin ise orta altı düzeyde olduğu belirtilebilir.

Tablo 4.*Çalışanların dijital yetkinliklerinin cinsiyetlerine göre t-testi sonuçları (n=391)*

Ölçeğin alt boyutları	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t	Sd	p																																
Dijital yetkinlik algısı	Kadın	203	4,00	0,86	0,66	389	>0,05																																
	Erkek	188	3,94	0,87				Dijital uyum algısı	Kadın	203	4,05	0,82	0,33	389	>0,05	Erkek	188	4,03	0,83	Dijital kaygı algısı	Kadın	203	2,41	0,97	-0,58	389	>0,05	Erkek	188	2,47	0,99	Ölçeğin tümü	Kadın	203	3,80	0,68	0,39	389	>0,05
Dijital uyum algısı	Kadın	203	4,05	0,82	0,33	389	>0,05																																
	Erkek	188	4,03	0,83				Dijital kaygı algısı	Kadın	203	2,41	0,97	-0,58	389	>0,05	Erkek	188	2,47	0,99	Ölçeğin tümü	Kadın	203	3,80	0,68	0,39	389	>0,05	Erkek	188	3,77	0,67								
Dijital kaygı algısı	Kadın	203	2,41	0,97	-0,58	389	>0,05																																
	Erkek	188	2,47	0,99				Ölçeğin tümü	Kadın	203	3,80	0,68	0,39	389	>0,05	Erkek	188	3,77	0,67																				
Ölçeğin tümü	Kadın	203	3,80	0,68	0,39	389	>0,05																																
	Erkek	188	3,77	0,67																																			

Not. Sd= Serbestlik derecesi

Tablo 4'te çalışanların dijital yetkinliklerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin veriler sunulmuştur. Sonuçlara göre, çalışanların dijital yetkinlikleri cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Yani, kadın ve erkek çalışanların, dijital yetkinlikleri, dijital uyumları ve dijital kaygıları aynı düzeydedir.

Tablo 5.

Çalışanların dijital yetkinliklerinin yaşlarına göre one-way ANOVA testi sonuçları (n=391)

Ölçeğin alt boyutları	Yaş	n	$\bar{x} \pm Ss$	F	p	Anlamlı farklılık
Dijital yetkinlik algısı	21-30	125	3,99±0,76	0,21	p>0,05	YOK
	31-40	141	3,92±0,93			
	41-50	58	4,01±0,96			
	51 ve üzeri	67	3,98±0,84			
Dijital uyum algısı	21-30	125	4,01±0,77	1,29	p>0,05	YOK
	31-40	141	4,09±0,86			
	41-50	58	3,96±0,88			
	51 ve üzeri	67	3,89±0,79			
Dijital kaygı algısı	21-30	125	2,35±0,96	0,95	p>0,05	YOK
	31-40	141	2,43±1,00			
	41-50	58	2,61±1,08			
	51 ve üzeri	67	2,48±0,87			
Ölçeğin tümü	21-30	125	3,81±0,60	0,22	p>0,05	YOK
	31-40	141	3,79±0,72			
	41-50	58	3,78±0,76			
	51 ve üzeri	67	3,73±0,63			

Tablo 5’te çalışanların dijital yetkinliklerinin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin veriler sunulmuştur. Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin tamamında, 21-30 yaş aralığındaki çalışanların puan ortalamalarının 3,81 (Ss=0,60), 31-40 yaş aralığındaki çalışanların puan ortalamalarının 3,79 (Ss=0,72), 41-50 yaş aralığındaki çalışanların puan ortalamalarının 3,78 (Ss=0,76), 51 ve üzeri yaş aralığındaki çalışanların puan ortalamalarının 3,73 (Ss=0,63) olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre, alt boyutlardan ve ölçeğin tamamından elde edilen puan ortalamaları incelendiğinde çalışanların dijital yetkinlikleriyle yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (p>0,05).

Tablo 6.*Çalışanların dijital yetkinliklerinin çalışma sürelerine göre one-way ANOVA testi sonuçları (n=391)*

Ölçeğin alt boyutları	Çalışma Süresi	n	$\bar{x} \pm Ss$	F	p	Anlamlı farklılık
Dijital yetkinlik algısı	0-5	173	3,96±0,78	0,76	p>0,05	YOK
	6-10	177	3,84±1,12			
	11-15	36	4,01±0,70			
	16-20	33	4,02±1,05			
	21 ve üzeri	72	4,08±0,73			
Dijital uyum algısı	0-5	173	4,07±0,78	0,47	p>0,05	YOK
	6-10	177	3,97±1,03			
	11-15	36	4,17±0,60			
	16-20	33	4,00±0,96			
	21 ve üzeri	72	4,00±0,70			
Dijital kaygı algısı	0-5	173	2,37±0,92	0,75	p>0,05	YOK
	6-10	177	2,51±1,16			
	11-15	36	2,36±0,87			
	16-20	33	2,65±1,12			
	21 ve üzeri	72	2,48±0,87			
Ölçeğin tümü	0-5	173	3,78±0,61	0,36	p>0,05	YOK
	6-10	177	3,71±0,89			
	11-15	36	3,85±0,48			
	16-20	33	3,81±0,80			
	21 ve üzeri	72	3,81±0,55			

Tablo 6’da çalışanların dijital yetkinliklerinin çalışma sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin veriler sunulmuştur. Tablo 6’ya göre, ölçeğin tamamında 0-5 yıl aralığında çalışma süresine sahip olanların puan ortalamalarının 3,78 (Ss=0,61), 6-10 yıl aralığında olan çalışanların puan ortalamalarının 3,71 (Ss=0,89), 11-15 yıl aralığında olan çalışanların puan ortalamalarının 3,85 (Ss=0,48), 16-20 yıl aralığında olan çalışanların puan ortalamalarının 3,81 (Ss=0,80) ve 21 yıl ve üzerinde olan çalışanların puan ortalamalarının 3,81 (Ss=0,55) olduğu görülmektedir.

Çalışma sürelerine göre, dijital kaygı algısı alt boyutunda varyanslar homojen dağıldığı için One-way ANOVA testi uygulanmıştır. Dijital yetkinlik algısı alt boyutunda, dijital uyum algısı alt boyutunda ve ölçeğin tümünde varyansların homojenliği sağlanamadığı için veriler, Welch ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bu analiz sonucunda da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0,05).

Tablo 7.

Çalışanların dijital yetkinliklerinin eğitim düzeylerine göre one-way ANOVA testi sonuçları (n=391)

Ölçeğin alt boyutları	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x} \pm Ss$	F	p	Anlamlı fark
Dijital yetkinlik algısı	İlköğretim/Lise	43	3,63±1,15	4,17	p>0,05	YOK
	Ön Lisans	13	3,52±1,10			
	Lisans	297	4,02±0,82			
	Lisansüstü	38	4,11±0,67			
Dijital uyum algısı	İlköğretim/Lise	43	3,62±1,01	5,22	p<0,05	1-3, 1-4
	Ön Lisans	13	3,90±0,98			
	Lisans	297	4,08±0,80			
	Lisansüstü	38	4,27±0,53			
Dijital kaygı algısı	İlköğretim/Lise	43	2,94±1,17	5,28	p<0,05	1-3, 1-4
	Ön Lisans	13	2,28±0,98			
	Lisans	297	2,42±0,95			
	Lisansüstü	38	2,14±0,71			
Ölçeğin tümü	İlköğretim/Lise	43	3,52±0,89	3,52	p<0,05	1-3, 1-4
	Ön Lisans	13	3,52±0,77			
	Lisans	297	3,82±0,65			
	Lisansüstü	38	3,91±0,38			

Tablo 7’de çalışanların dijital yetkinliklerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin veriler sunulmuştur. Tablo 7’ye göre, ölçeğin tamamında ilköğretim/lise mezunu çalışanların puan ortalamalarının 3,52 (Ss=0,89), ön lisans mezunu çalışanların puan ortalamalarının 3,52 (Ss=0,77), lisans mezunu çalışanların puan ortalamalarının 3,82 (Ss=0,65) ve lisansüstü mezunu çalışanların puan ortalamalarının 3,91 (Ss=0,38) olduğu görülmektedir.

Eğitim düzeylerine göre, dijital uyum algısı alt boyutunda varyanslar homojen dağıldığı için One-way ANOVA testi uygulanmıştır. Dijital yetkinlik algısı alt boyutunda, dijital kaygı algısı alt boyutunda ve ölçeğin tümünde varyansların homojenliği sağlanamadığı için veriler, Welch ANOVA testine tabi tutulmuştur. Yapılan analiz sonuçlarına göre, dijital yetkinlik algısı alt boyutunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0,05). Dijital uyum algısı alt boyutunda, dijital kaygı algısı alt boyutunda ve ölçeğin tamamında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,05).

Dijital uyum algısı alt boyutunda, ilköğretim/lise mezunu çalışanlar ile lisans mezunu çalışanlar arasında lisans mezunu çalışanlar lehine; ilköğretim/lise mezunu çalışanlar ile lisansüstü mezunu çalışanlar arasında lisansüstü mezunu çalışanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir. Dijital kaygı alt boyutunda, ilköğretim/lise mezunu çalışanlar ile lisans mezunu çalışanlar arasında ilköğretim/lise mezunu çalışanlar lehine; ilköğretim/lise mezunu çalışanlar ile lisansüstü mezunu çalışanlar arasında ilköğretim/lise mezunu çalışanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir. Ölçeğin tamamında ise, ilköğretim/lise mezunu çalışanlar ile lisans mezunu çalışanlar arasında lisans mezunu çalışanlar lehine; ilköğretim/lise mezunu çalışanlar ile lisansüstü mezunu çalışanlar arasında lisansüstü mezunu çalışanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir.

Tablo 8.

Çalışanların dijital yetkinliklerinin çalıştıkları pozisyonlara göre one-way ANOVA testi sonuçları (n=391)

Ölçeğin alt boyutları	Çalıştığı pozisyon	n	$\bar{X} \pm Ss$	F	p	Anlamlı fark
Dijital yetkinlik algısı	Müdür, Müdür Yardımcısı, Şef	77	4,24±0,64	8,21	p<0,05	1-2, 1-4
	Kütüphaneci	222	3,94±0,86			
	Memur, Mutemet, Teknisyen, vb.	71	3,99±0,80			
	Destek personeli (İşçi, vb.)	21	3,22±1,33			
Dijital uyum algısı	Müdür, Müdür Yardımcısı, Şef	77	4,25±0,55	5,90	p<0,05	1-3, 1-4
	Kütüphaneci	222	4,05±0,85			
	Memur, Mutemet, Teknisyen, vb.	71	3,95±0,76			
	Destek personeli (İşçi, vb.)	21	3,43±1,20			
Dijital kaygı algısı	Müdür, Müdür Yardımcısı, Şef	77	2,39±0,87	1,76	p>0,05	YOK
	Kütüphaneci	222	2,40±0,96			
	Memur, Mutemet, Teknisyen, vb.	71	2,52±1,01			
	Destek personeli (İşçi, vb.)	21	2,87±1,31			
Ölçeğin tümü	Müdür, Müdür Yardımcısı, Şef	77	3,98±0,45	6,49	p<0,05	1-2, 1-4
	Kütüphaneci	222	3,77±0,69			
	Memur, Mutemet, Teknisyen, vb.	71	3,76±0,64			
	Destek personeli (İşçi, vb.)	21	3,27±0,96			

Tablo 8’de, çalışanların dijital yetkinliklerinin çalıştıkları pozisyonlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin veriler sunulmuştur. Tablo 8’e göre, ölçeğin tamamında müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanların puan ortalamalarının 3,98 (Ss=0,45), kütüphaneci pozisyonundaki çalışanların puan ortalamalarının 3,77 (Ss=0,69), memur, mutemet, teknisyen, vb. pozisyonundaki çalışanların puan ortalamalarının 3,76 (Ss=0,64) ve destek personeli (işçi, vb.) pozisyonundaki çalışanların puan ortalamalarının 3,27 (Ss=0,96) olduğu görülmektedir.

Çalıştıkları pozisyonlara göre, tüm alt boyutlarda ve ölçeğin tamamında varyansların homojenliği sağlanamadığı için veriler, Welch ANOVA testine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda, dijital kaygı alt boyutu ($p>0,05$) haricindeki alt boyutlarda ve ölçeğin tamamında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,05$)

Dijital yetkinlik algısı alt boyutunda, müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlarla kütüphaneci pozisyonundaki çalışanlar arasında müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlar lehine; müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlarla destek personeli (işçi, vb.) arasındaki çalışanlar arasında müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Dijital uyum algısı alt boyutunda, müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlarla memur, mutemet, teknisyen, vb. pozisyonundaki çalışanlar arasında müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlar lehine; müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlarla destek personeli (işçi, vb.) arasındaki çalışanlar arasında müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Ölçeğin tamamında, müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlarla kütüphaneci pozisyonundaki çalışanlar arasında müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlar lehine; müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlarla destek personeli (işçi, vb.) arasındaki çalışanlar arasında müdür, müdür yardımcısı, şef pozisyonundaki çalışanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tartışma

Bu araştırmada, halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar, literatürdeki benzer çalışmalara dayanılarak tartışılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, çalışanların dijital yetkinlik düzeylerinin iyi seviyede olduğunu göstermektedir. Tüm ölçekten elde edilen puan ortalaması ($\bar{x}=3,78$), çalışanların dijital teknolojileri kullanma ve kullanırken karşılaştığı sorunları çözme, dijital teknolojilere uyum sağlama, dijital süreçlerde bilinçli ve etik yaklaşım gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Bu bulgular, kütüphane çalışanlarının dijital yetkinliklerinin iyi düzeyde olduğunu gösteren çalışmalarla (Asiri ve Finlay, 2025; Achrimi ve Ogunbodede, 2024; Ferro vd., 2025; Hussain ve Nayab, 2021; Hamad vd., 2024; Okeji vd., 2020b; Olaniyi ve Akinyoola, 2023; Osinulu 2021; Oyedokun vd., 2018; Rahmadanita, 2022; Sambo vd., 2022) paralellik göstermektedir. Ekeruche (2024) tarafından yapılan çalışmada da bazı kütüphane çalışanlarının yüksek düzeyde dijital yetkinliklere sahip olduğu, bazılarının da daha fazla bu yetkinliklerini geliştirmeye ihtiyacı olduğu belirtilmektedir. Araştırma bulguları, bu çalışma ile kısmen benzerlik gösterirken kısmen de çelişmektedir. Bazı çalışmalarda (Adeyeye 2024; Babu vd., 2007; Baro vd., 2019; Borbely ve Nemethi-Takacs, 2023; Chukwueke ve Idris, 2023; Emezie vd., 2023; Emiri, 2017; Endouware ve Dushu, 2021; Joel ve Ibrahim, 2021; Mubofu, 2025; Oguche, 2017; Okeji vd., 2020b; Umeji vd., 2013) ise kütüphane çalışanlarının dijital yetkinlik düzeylerinin orta ve düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir. Araştırma bulguları, bu çalışmalarda da çelişmektedir.

Alt boyutlardan elde edilen puan ortalamalarına göre, en yüksek puan ortalamasının dijital uyum algısı alt boyutunda ($\bar{x}=4,04$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre, çalışanların dijital değişimleri ve yenilikleri kolayca benimsedikleri ve entegre olabildikleri söylenebilir. Bu durum, dijital teknolojileri iş süreçlerinde etkin bir biçimde kullanan çalışanların, dijital teknolojileri içselleştirdiği ve değişimlere direnç göstermeden adapte oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Çalışanların, dijital yetkinlik algısı alt boyutundaki puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,97$) da yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç, çalışanların dijital teknolojileri kullanma yetkinliklerinin ve öz-yeterlilik algılarının iyi olduğunu göstermektedir. Çalışanların, dijital yetkinlik düzeylerinin iyi düzeyde olması, iş ve işlemlerde dijital teknolojileri etkili bir şekilde kullanabildikleri, bu konuda yeterli bilgi ve becerilere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Dijital yetkinlik düzeylerinin iyi düzeyde olmasında, çalışanların aldıkları eğitim ya da kurumsal destek destekleyici bir etken olabilir.

Çalışanlar, dijital kaygı algısı alt boyutundaki puan ortalamalarının ($\bar{x}=2,44$) ise orta altı düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuç, çalışanların dijital teknolojiler konusunda yoğun bir kaygı duymadıklarını, tamamen de kaygısız olmadıklarını belirtmektedir. Sonuçlar, çalışanların dijital teknolojileri kullanırken ya da bu ortamlarda hata yapma korkusu ve bilgi güvenliği endişesi taşıyabileceğini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, çalışanların dijital yetkinlikleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Bu bulgu, kadın ve erkek çalışanların dijital yetkinlik, dijital uyum ve dijital kaygı düzeylerinin eşit olduğunu göstermektedir. Dijital çağda tüm kurum ve kuruluşlardaki bireylerin cinsiyetten bağımsız olarak dijital yetkinliklere sahip olması gerekmektedir. Bu araştırma, çalışanların dijital yetkinliklerinde cinsiyetin belirleyici bir değişken olmadığını ortaya koymaktadır. Ancak, dijital yetkinlikle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, cinsiyetin dijital yetkinlik üzerinde etkili bir değişken olduğu belirtilmektedir (Basantes-Andrade vd., 2020; Borbely ve Nemethi-Takacs, 2023; Çetinkaya, 2024; Deursen, Dijk ve Klooster, 2015; Dias-Trindade ve Albuquerque, 2022; Doğan, 2023; Eyo, 2016; Fidan ve Yeleşen, 2022; Gökbulut vd., 2021; Gümüş ve Kukul, 2023; Hiçyorulmaz vd., 2024; Jorge-Vázquez vd., 2021; Kaarakainen vd., 2017; Karakuş, 2022; Kayhan, 2022; Keskin ve Yazar, 2015; Korkmaz, 2020; Lucas vd., 2021; Mansour, 2017; Martínez -Cantos, 2017; Ojaranta ve Litmanen-Peitsala, 2019; Özden ve Öрге Yaşar, 2024; Süzer, 2022; Yıldırım vd., 2024). Araştırma bulguları, bu çalışmaların sonuçlarıyla çelişmektedir. Bazı araştırmalarda da cinsiyet değişkeninin dijital yetkinlik üzerinde etkili olmadığı ortaya koyulmuştur (Arslan, 2021; Ata ve Yıldırım, 2019; Galindo-Domínguez ve Bezanilla, 2021; Hamad vd., 2024; Gökbulut, 2021; Kıymet ve Çakır, 2023; Köksal ve Canlı, 2024; Kuluşaklı, 2024; Kuzminska vd., 2019; Özbay, 2022; Öztürk, 2022). Araştırma bulguları, bu çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Araştırmada, çalışanların dijital yetkinlikleri ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bu durum, tüm yaş gruplarında dijital teknolojilerin aynı düzeyde kullanıldığı, dijital teknolojilere aynı düzeyde uyum sağlandığı ve aynı kaygı düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Dijital teknolojilerin hayatımızın her alanında kullanılmasının ve iş süreçlerinin ayrılmaz bir unsuru haline gelmesinin, her yaşta çalışanların dijital teknolojilere adapte olmasını kolaylaştırdığı söylenebilir. Bu araştırmada, yaş değişkeninin dijital yetkinlik üzerinde belirleyici bir değişken olmadığı sonucuna varılmıştır. Daha önce

yapılan benzer araştırmalarda (Cabezas-Gonzalez vd., 2017; Doğan, 2023; Galindo-Domínguez ve Bezanilla, 2021; Hiçyorulmaz vd., 2024; Köksal ve Canlı, 2024; Kuzminska vd., 2018) da katılımcıların dijital yetkinliklerinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırma bulguları, bu çalışmalarla benzerlik gösterirken, bazı araştırmalarla (Basantes-Andrade vd., 2020; Borbely ve Nemethi-Takacs, 2023; Deursen vd., 2015; Dias-Trindade ve Albuquerque, 2022; Eyo, 2016; Fidan ve Yeleşen, 2022; Gökbulut vd., 2021; Gümüş ve Kukul, 2023; Jorge-Vázquez vd., 2021; Karakuş, 2022; Köksalan Sanchezpena, 2022; Kuluşaklı, 2024; Lucas vd., 2021; Özbay, 2022; Özden ve Öрге Yaşar, 2024; Öztürk, 2022; Pihlainen vd., 2021; Yıldırım vd., 2024) da çelişmektedir.

Araştırma bulgularına göre, çalışanların dijital yetkinlikleri çalışma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç, dijital teknolojilerin kullanılmasında, bu teknolojilere uyum sürecinde ve dijital süreçlerde kaygı duymakta, kıdemli ya da yeni çalışan olmanın etkili bir değişken olmadığını göstermektedir. Bu durum, dijitalleşmenin kurumsal düzeyde yaygın ve her çalışan tarafından kullanılmasının gerekliliği ile açıklanabilir. Dijital teknolojilerin kurumsal işleyişin her alanında yer alması, çalışanların çalışma süresinden bağımsız olarak bu sistemlerle benzer düzeyde etkileşim kurmalarını sağlamış olabilir. Ayrıca, işe yeni başlayan çalışanlara oryantasyon sürecinde eğitimlerin verilmesi, daha kıdemli çalışanların ise hizmet içi eğitim gibi eğitimlerle desteklenmesi farklı çalışma süresine sahip çalışanların benzer dijital yetkinliklere sahip olmasına neden olabilir. Dijital yetkinliklerle ilgili bazı çalışmalar incelendiğinde, kıdemli dijital yetkinlik üzerinde etkili bir faktör olduğu saptanmıştır (Eyo, 2016; Fidan ve Yeleşen, 2022; Gökbulut vd., 2021; Gümüş ve Kukul, 2023; Lucas vd., 2021; Pihlainen vd., 2021). Araştırma bulguları, bu çalışmalarla çelişmektedir. Bazı çalışmalarda (Demeshkant vd., 2020; Dias-Trindade ve Albuquerque, 2022; Hamad vd., 2024; Pera vd., 2022) da kıdemli dijital yetkinlik üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Araştırma bulguları, bu araştırmalar ile paralellik göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, çalışanların dijital yetkinliklerinin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Sonuçlar, lisans ve lisansüstü mezunu çalışanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu belirtmektedir. Buna göre, eğitim düzeyi değişkeninin dijital yetkinlik algıları üzerinde belirleyici bir unsur olduğu söylenebilir. Lisans ve lisansüstü eğitim almış bireylerin, eğitim hayatları boyunca dijital araçlarla yoğun bir biçimde etkileşim kurmaları, dijital yetkinliklerinin yüksek olmasında etkili olabilir. Ayrıca, bu eğitim düzeyinde bireylerin edinmiş olduğu eleştirel düşünme, problem çözme, analiz yapma gibi becerilere sahip olması, dijital teknolojilerin etkin kullanılmasında etkili olabilir. Dijital yetkinliklerle ilgili bazı çalışmalar incelendiğinde, eğitim düzeyinin dijital yetkinlik üzerinde etkili bir faktör olduğu saptanmıştır (Borbely, 2022; Deursen vd., 2015; Hiçyorulmaz vd., 2024; Kıymet ve Çakır, 2023; Korkmaz, 2020; Köksalan Sanchezpena, 2022; Mansour, 2017; Ojaranta ve Litmanen-Peitsala, 2019; Süzer, 2022). Fidan ve Yeleşen (2022) tarafından yapılan araştırmada da eğitim düzeyinin dijital yetkinlik üzerinde etkili olmadığı belirtilmektedir.

Araştırmada, çalışanların çalıştıkları pozisyonlara göre dijital yetkinliklerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Özellikle müdür, müdür yardımcısı ve şef pozisyonundaki çalışanların, kütüphaneci, memur, teknisyen ve destek personeli gibi

pozisyonlardaki çalışanlara göre, dijital yetki ve dijital uyum algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yönetici pozisyonunda görev yapan çalışanların dijital teknolojilere daha olumlu yaklaştıkları ve kendilerini bu teknolojilerin kullanılması konusunda daha yeterli hissettikleri söylenebilir. Ayrıca, yönetici pozisyonunda çalışanların, iş ve karar verme süreçlerinde dijital teknolojileri daha sık kullanmaları ve sürekli etkileşimde bulunmaları, dijital yetkinliklerinin ve uyumlarının yüksek olmasında etkili olabilir. Destek personeli pozisyonunda çalışanların ise dijital yetkinliklerinin düşük seviyede olması, bu çalışanların dijital teknolojiler ile daha sınırlı iletişim kurmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca, dijital yetkinliklerini geliştirmek için herhangi bir çaba göstermemeleri de dijital yetkinlik düzeylerinin düşük olmasında etkili olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Dijital yetkinlik, dijital teknolojilerin amacına uygun, bilinçli, güvenli ve etik bir şekilde kullanılabilmesi yeterliliğini ifade eden bir kavramdır. Dijital yetkinlik, dijital teknolojilerin kullanılmasının ötesinde, dijital ortamlarda bilginin erişilmesi ve eleştirel değerlendirilmesini, içerik üretmeyi ve paylaşmayı kapsayan becerilerdir. Giderek daha da dijitalleşen dünyada 21. yüzyıl becerisi olarak dijital yetkinliklere sahip olmak toplumdaki her birey için gereklidir. Bilgi erişimde, bilgi yayımında, toplulukların bilinçlenmesinde ve eğitiminde önemli bir yere sahip olan halk kütüphanesi çalışanlarının da dijital yetkinlik düzeylerinin yüksek olması ve dijital becerilerle donatılması gerekmektedir.

Dijital bilgi sistemlerinin ve internet teknolojilerinin gelişmesine bağlı olarak, halk kütüphanelerinde yapılan iş ve işlemlerde de dijital teknolojiler yaygın olarak kullanılmaktadır. Teknik hizmetlerde, kullanıcı hizmetlerinde, duyuru hizmetlerinde ve hizmetlerin pazarlanmasında dijital sistemler ve sosyal medya ağları kullanılmaktadır. Bu nedenle, dijital çağda halk kütüphanelerinde görev yapan personelin dijital yetkinliklere sahip olması gerekmektedir. Ayrıca, değişen ve gelişen dijital ortamda, bu yetkinliklerin güncel bilgi ve becerilerle donatılması da oldukça önemlidir.

Halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlik düzeylerini belirlemeyi ve bu düzeylerin bazı demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeyi amaçlayan bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Halk kütüphanesi çalışanlarının, dijital yetkinlikleri iyi düzeydedir.
- Çalışanların dijital yetkinlikleri, cinsiyetlerine, yaşlarına ve çalışma sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Çalışanların eğitim düzeylerine göre, dijital uyum algısı, dijital kaygı algısı ve ölçeğin tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Lisans ve lisansüstü mezunu çalışanların dijital yetkinlikleri, ilköğretim/lise mezunu çalışanlara göre daha yüksektir. İlköğretim/lise mezunu çalışanların dijital kaygı düzeyleri, lisans ve lisansüstü mezunu çalışanlara göre daha düşüktür.
- Çalışanların çalıştıkları pozisyonlara göre, dijital yetkinlik algısı, dijital uyum algısı ve ölçeğin tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Müdür, müdür yardımcısı ve şef pozisyonunda çalışanların dijital yetkinlikleri, diğer çalışanlara göre

yüksek düzeydedir. Destek personelleri, en düşük dijital yetkinliğe sahip pozisyondaki çalışanlardır.

Araştırma sonuçlarına göre, halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinlikleriyle ilgili şunlar önerilebilir:

- Çalışanların dijital yetkinlik düzeyleri, eğitim seviyeleri arttıkça yükselmektedir. Bu sonuca göre, ilköğretim/lise ve ön lisans mezunu çalışanlara yönelik dijital yetkinlik ve becerileri kazandırıcı eğitim programları hazırlanabilir.
- Çalışanların, dijital teknolojilere uyumlarına ve dijital kaygılarına yönelik eğitimlere öncelik verilmelidir.
- Çalışanlara yönelik olarak, dijital ortamlarda stres yönetimi, dijital bilgi güvenliği, etik kullanım gibi konuları ele alan atölyeler ya da seminerler düzenlenebilir.
- Dijital teknolojiler sürekli gelişme halindedir. Bu nedenle çalışanlara, belirli periyodiklerle güncel içerikli eğitimler planlanmalıdır.
- Çalışanların dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi için özellikle mahremiyet, telif hakkı ve lisans kullanımı gibi konularda sertifikalı eğitimler verilebilir.
- Dijital yetkinlik bilgisi olan üst düzey yöneticilerin ve kütüphanecilerin, dijital deneyimlerini diğer personele aktarabileceği mentorluk sistemi kurulabilir.
- Çalışanların, dijital yetkinlikleriyle ilgili deneysel çalışmalar (eğitim müdahalesi deneyi, dijital görev performansı, vb.) yapılabilir.
- Dijital çağda, toplumsal kurumlar olarak halk kütüphanesi çalışanlarının dijital yetkinliklerinin derinlemesine incelenmesi ve tartışılabilmesi için konuyla ilgili çalıştay düzenlenebilir.
- Halk kütüphanelerinin teknolojik donanım ve gerekli yazılımlara sahip olma durumları araştırılmalı, varsa eksiklikleri giderici çalışmalar yapılmalıdır.

İzinler

Etik Kurul İzni

Makaleye yönelik etik kurul izni, Ankara Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Etik Kurulu'nun 25.02.2025 tarih ve 11 sayılı kararı ile alınmıştır.

Yazarlık Katkısı

Makale tek yazarlıdır.

Kaynakça

- Adeyeye, S. V. (2024). Bridging the digital divide: Librarians' role in empowering Nigerian communities through digital competencies and advocacy. *Library Trends* 72(4), 712-726. <https://dx.doi.org/10.1353/lib.2024.a949579>
- Afacan Adanır, G. ve Gülbahar Güven, Y. (2022). Üniversite öğrencileri dijital yeterlikler ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(1), 122-132. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.990452>
- Aktaş, M. A., Çittir, K., Şahin, M. A., Aktaş, İ. ve Baltacı, H. (2024). Sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ve dijital yeterlikleri arasındaki ilişki. *Amasya Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14-37. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3735174>
- Altay, A., Akın Gürdal, S. ve Biçen Aras, B. (2019). Public libraries and digital natives: The situation in Turkey. *Turkish Studies Information Technologies and Applied Sciences*, 14(2), 107-132. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.22756>
- Altunışık, R., Boz, H., Gegez, E., Koç, E., Sıgı, Ü., Yıldız, E. ve Yüksel, A. (2023). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Yeni perspektifler*. Seçkin.
- Anagün, Ş. S. (2018). Teachers' perceptions about the relationship between 21st century skills and managing constructivist learning environments. *International Journal of Instruction*, 11(4), 825-840. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.11452a>
- Arslan, M. (2021). Covid-19 salgını sürecinde hizmet içi eğitim etkinliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(3), 1601-1619. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.985662>
- Asiri, A. ve Finlay, J. (2025). Digital competencies of public library professionals in England. *Journal of Electronic Resources Librarianship*, 37(1), 1-23. <https://doi.org/10.1080/1941126X.2025.2455785>
- Aşıcı, F. ve Temel, H. (2023). Analysis of secondary school mathematics textbooks in the context of digital competence. *Journal of Educational Technology & Online Learning*, 6(4), 885-910. <https://doi.org/10.31681/jetol.1365383>
- Ata, R. ve Yıldırım, K. (2019). Exploring Turkish pre-service teachers' perceptions and views of digital literacy. *Education Sciences*, 9(1), 40. <https://doi.org/10.3390/educsci9010040>
- Atchrimi, I. A. ve Ogunbodede, K. F. (2024). Digital competencies of librarians in university libraries in Nigeria. *Zambia Journal of Library & Information Science*, 8(1), 9-13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12586132>
- Aydoğan, R. ve Gündoğdu, K. (2023). İlkokul dijital yeterlik algısı ölçeği geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Özel Sayı 1 (Cumhuriyetin 100. Yılına), 984-999. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1359303>
- Ayoku, O. A. ve Okafor, V. N. (2015). ICT skills acquisition and competencies of librarians: Implications for digital and electronic environment in Nigerian universities libraries. *The Electronic Library*, 33(3), 502-523. <https://doi.org/10.1108/el-08-2013-0155>
- Babu, R. B., Vinayagamoorthy, P. ve Gopalakrishnan, S. (2007). ICT skills among librarians in engineering educational institutions in Tamil Nadu. *DESIDOC Bulletin of Information Technology*, 27(6), 55-64. <https://doi.org/10.14429/djlit.27.6.145>

- Baro, E. E., Obaro, O. G. ve Aduba, E. D. (2019). An assessment of digital literacy skills and knowledge-based competencies among librarians working in university libraries in Africa. *Digital Library Perspectives*, 35(3-4), 172–192. <https://doi.org/10.1108/DLP-04-2019-0013>
- Baryshev, R. A. (2021). Building the model of academic library an digital competences. *Scientific and Technical Libraries*, (9), 129-149. <https://doi.org/10.33186/1027-3689-2021-9-129-149>
- Basantes-Andrade, A. V., Cabezas González, M. ve Casillas Martín, S. (2020). Digital competences relationship between gender and generation of university professors. *International Journal on Advanced Science Engineering and Information Technology*, 10(1), 205-211. <http://dx.doi.org/10.18517/ijaseit.10.1.10806>
- Bitri, E. (2014). 21st Century library and information professionals. Z. Taşkın, T. Çakmak ve G. Doğan (Ed.), *Proceedings from collections to connections: turning library “inside out” The 21st International BOBCATSSS Conference held in Ankara, Turkey* içinde (ss. 53-57). [http://www.bby.hacettepe.edu.tr/akademik/guledadogan/dosyalar/bobcatsss\(1\).pdf](http://www.bby.hacettepe.edu.tr/akademik/guledadogan/dosyalar/bobcatsss(1).pdf)
- Boffano, A. (2019). *Public libraries and digital competences.: A mixed-method analysis of job ads and professional views* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. University of Borås. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-22908>
- Borbely, M. (2022). Public library digital competency mapping 2019: A survey on digital skills of library professionals with different qualifications. *Frontiers in Education*, 7, 1-8. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.909502>
- Borbely, M. ve Némethi-Takács, M. (2023). Digital competence landscape in public libraries: Examining the role of age and gender in the development of digital skills. *Performance Measurement and Metrics*, 24(3/4), 155-175. <https://doi.org/10.1108/PMM-03-2022-0012>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (28. bs.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cabezas-Gonzalez, M., Casillas-Martín, S., Sanches-Ferreira, M. ve Teixeira Diogo, F. L. (2017). Do gender and age affect the level of digital competence? A study with university students. *Fonseca Journal of Communication*, 15, 109-125. <https://doi.org/10.14201/fjc201715109125>
- Cerny, M. (2021). Digital competences of students of library studies: Comparison of research results for 2018–2020. *Education Sciences*, 11(11), 729. <https://doi.org/10.3390/educsci11110729>
- Chukwueke, C. ve Idris, I. H. (2023). Librarians’ digital literacy skills and services delivery in academic libraries in Taraba State, Nigeria: A correlation. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 7565. <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=14636&context=libphilprac>
- Çakmak, T. (2018). Dijitalleşmenin halk kütüphanelerine yansımaları. H. Odabaş ve M. A. Akkaya (Ed.), *Halk Kütüphaneleri: Geçmişten Geleceğe Yönelimler ve Yeni Roller* içinde (ss. 451-466). Hiperyayın.

- Çebi, A. ve Reisoğlu, İ. (2019). Öğretmen adaylarının dijital yeterliklerinin geliştirilmesine yönelik bir eğitim etkinliği: BÖTE ve diğer branşlardaki öğretmen adaylarının görüşleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 9(2), 539-565. <https://doi.org/10.17943/etku.562663>
- Çetinkaya, L. (2024). Sağlıkta dijitalleşme sürecinde tıp fakültesi öğrencilerinin dijital teknoloji yeterlilikleri: Algıları ve isteklilikleri. *STED*, 32(5), 370-9. <https://doi.org/10.17942/sted.1318766>
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı*. Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Basımevi.
- Çifçi, M. ve Depeci, C. (2024). Coğrafya ders kitaplarının dijital yetkinlik bağlamında incelenmesi. *Mevzu-Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 635-673. <https://doi.org/10.56720/mevzu.1497527>
- Demeshkant, N., Potyrala, K. ve Tomczyk, L. (2020). Levels of academic teachers digital competence: Polish case-study. So, H. J. ve diğerleri (Ed.), *Proceedings of the 28th International Conference on Computers in Education* içinde (ss. 591-601). Asia-Pacific Society for Computers in Education (APSCE).
- Demirkol, M., Özdemir, T. Y. ve Polat, H. (2023). Okul yöneticilerinin dijital yetkinliklerine yönelik öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(3), 1231-1240. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1339627>
- Deursen, V. A., Dijk, V. J. ve Klooster, P. (2015). Increasing inequalities in what we do online: A longitudinal cross-sectional analysis of Internet activities among the Dutch population (2010 to 2013) over gender, age, education, and income. *Telematics and Informatics*, 32(2), 259-272. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2014.09.003>
- Dias-Trindade, S. ve Albuquerque, C. (2022). University teachers' digital competence: A case study from portugal. *Social Sciences*, 11(10), 481. <https://doi.org/10.3390/socsci11100481>
- Doğan, O. (2023). Öğretim elemanlarının dijital yeterlilik seviyelerinin incelenmesi: Turizm akademisyenleri özelinde bir araştırma. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(2), 98-106. <https://doi.org/10.58636/jtis.1341973>
- Edewor, N. ve Agbro, I. A. (2024). Digital literacy skills and job performance of librarians in federal and state university libraries in South-South, Nigeria. *International Journal of Applied Technologies in Library and Information Management*, 10(2), 39-50. <https://www.ajol.info/index.php/jatlimi/article/view/278109/262341>
- Ekeruche, A. C. (2024). Knowledge sharing, digital competence, collaboration and effective service delivery among librarians in state-owned colleges of education in Delta State, Nigeria. *Library and Information Perspectives and Research*, 6(3), 31-39. <http://doi.org/10.47524/lipr.v6i3.32>
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Emezie, N. A., Chukwu, S. A., Nwaohiri, N. M., Emerole, N. ve Bernard, I. I. (2024). Determination of library staff skills to enhance visibility of intellectual output in Nigerian universities. *Digital Library Perspectives*, 40(1), 67-79. <https://doi.org/10.1108/DLP-04-2023-0033>
- Emiri, O. T. (2017). Digital literacy skills among librarians in university libraries in the 21st Century in Edo and Delta States, Nigeria. *International Journal of Library and Information Services (IJLIS)*, 6(1), 27-52. <http://dx.doi.org/10.4018/IJLIS.2017010103>

- Endouware, B. C. ve Dushu, T. Y. (2021). An investigation of the level of digital literacy skills possessed by academic librarians in Nigerian Universities. *World Journal of Innovative Research (WJIR)*, 10(2), 1-8. https://www.wjir.org/download_data/WJIR1002014.pdf
- Erdoğan, B. ve Çaydere, O. (2024). Bilim ve sanat merkezleri görsel sanatlar dersi öğretim programının Avrupa dijital yeterliklerine göre incelenmesi. *TEBD*, 22(3), 2205-2225. <https://doi.org/10.37217/tebd.1523174>
- Ergün, C. ve Güneş, S. (2022). Halk kütüphanelerinin toplumun dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmedeki rolü. *Türk Kütüphaneciliği*, 36(4), 395-422. <https://doi.org/10.24146/tk.1087448>
- Etike, Ş. (2023). Dijital yerlilerin dijital beceri haritası: İmkanlar, olasılıklar, engeller. *Yeni Medya*, 15, 112-129. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1267062>
- European Schoolnet. (2016). *The e-skills manifesto*. European Schoolnet. http://www.eun.org/documents/411753/817341/eSkills_Manifesto_2016.pdf/6a1ac5e4-2409-4f33-ace1-81fc689956ec
- European Union. (2019). *Key competences for lifelong learning*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>
- Eyo, M. (2016). Counselling implications of teachers' digital competencies in the use of Social Networking Sites (SNSs) in the teaching-learning process in Calabar, Nigeria. *Cogent Education*, 3(1), 1128134. <http://dx.doi.org/10.1080/2331186X.2015.1128134>
- Ferrari, A. (2012). *Digital competence in practice: An analysis of frameworks*. Publications Office of the European Union.
- Ferrari, A., Punie, Y. ve Redecker, C. (2012). Understanding digital competence in the 21st century: An analysis of current frameworks. Ravenscroft, A., Lindstaedt, S., Kloos, C.D., Hernández-Leo, D. (Ed.) *21st Century Learning for 21st Century Skills. EC-TEL 2012* içinde (ss. 79-92). *Lecture Notes in Computer Science*, 7563. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-33263-0_7
- Ferro, C. S., Pacardo, M. G., Yap, J. M. ve Alayon, S. B. (2025). Librarians and paraprofessionals' digital literacy competencies and digital programs of public libraries in Western Visayas, Philippines. *Digital Library Perspectives*, 41(1), 119-144. <https://doi.org/10.1108/DLP-06-2024-0097>
- Fidan, M. ve Cura Yeleğen, H. (2022). Öğretmenlerin dijital yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve dijital yeterlik gereksinimleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 23(2), 150-170. <https://doi.org/10.12984/eggefd.1075367>
- Filiz, O. ve Kurt, A. A. (2022). The effect of preservice teachers' experiences in a flipped course on digital competencies related to educational technology and innovativeness. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 5(3), 655-675. <https://doi.org/10.31681/jetol.1118674>
- Galindo-Domínguez, H. ve Bezanilla, M. J. (2021). Digital competence in the training of pre-service teachers: Perceptions of students in the degrees of early childhood education and primary education. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 37(4), 262-278. <https://doi.org/10.1080/21532974.2021.1934757>

- Geçgel, H., Kana, F. ve Eren, D. (2020). Türkçe eğitiminde dijital yetkinlik kavramının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 886-904. <https://doi.org/10.16916/aded.742352>
- George, D. ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference* (14. bs.). Routledge.
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile hayat boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 469-479. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1639029>
- Gökbulut, B., Keserci, G. ve Akyüz, A. (2021). Eğitim fakültesinde görev yapan akademisyen ve öğretmenlerin dijital materyal tasarım yeterlikleri. *Journal of Social Sciences and Education*, 4(1), 11-24. <https://doi.org/10.53047/josse.917536>
- Gümüş, M. M. ve Kukul, V. (2023). Examination of digital competences of teachers according to different variables. *Journal of Teacher Education and Lifelong Learning*, 5(1), 111-129. <https://doi.org/10.51535/tell.1231192>
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe-yöntem-analiz*. Seçkin.
- Hamad, F., Al-Fadel, M. ve Shehata, A. M. K. (2024). The level of digital competencies for the provision of smart information service at academic libraries in Jordan. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 73(4-5), 614-633. <https://doi.org/10.1108/GKMC-06-2022-0131>
- Hellaç Aksu, Z. ve Reisoğlu, İ. (2023). Dezavantajlı bölgelerdeki öğretmenlerin eTwinning proje deneyimine göre dijital yeterliklerinin incelenmesi. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 36(1), 51-74. <https://doi.org/10.19171/uefad.1149218>
- Hiçyorulmaz, E., Çenesiz, M. U., Kılıçarslan, Ş. ve Tumbuloğlu, M. (2024). Öğrencilerin dijital yeterlik düzeylerinin ölçülmesi: Hitit Üniversitesi örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 19(2), 43-64. <https://dergipark.org.tr/pub/girkal/issue/89547/1524023>
- Hussain, M. ve Nayab, S. (2021). Assessment of ICT competencies of LIS professionals in public Libraries of Khyber Pakhtunkhwa: A quantitative study. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 5661. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/5661>
- International Federation of Library Associations and Institutions . (2017, 18 Ağustos). *IFLA Statement on Digital Literacy*. <https://repository.ifla.org/server/api/core/bitstreams/7569c8be-b7da-4a02-a545-dfc93d4c6449/content>
- International Federation of Library Associations and Institutions. (2020, 9 Aralık). *Libraries in Digital Skills Policies: Policy areas, mechanisms, practices*. https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/info-society/documents/libraries_in_digital_skills_policies.pdf
- Ilesanmi, T. C. (2023) Librarians' ICT skills and service delivery in private universities in Nigeria. *Information Impact: Journal of Information and Knowledge Management*, 14(1), 54-75. <https://dx.doi.org/10.4314/ijikm.v14i1.4>
- Ilomäki, L., Kantosalo, A. ve Lakkala, M. (2011). What is digital competence? *Linked portal* içinde (ss. 1-11). European Schoolnet. <http://linked.eun.org/web/guest/in-depth3>
- International Telecommunication Union. (2015). *2025 targets*. <https://www.itu.int/en/mediacentre/Pages/2018-PR01.aspx>

- International Telecommunication Union ve United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2017). *Digital skills for life and work*. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000259013>
- International Telecommunication Union. (2019). *Digital skills insights 2019..* <https://academy.itu.int/main-activities/research-publications/digital-skills-insights/digital-skills-insights-2019>
- İmamoğlu, S. Z., Türkcan, H. ve Toklucu, H. (2024). Dijital yeterlilik ve psikolojik güçlendirmenin iş performansına etkisi. *International Review of Economics and Management*, 12(2), 142-159. <http://dx.doi.org/10.18825/iremjournal.1588731>
- Janssen, J., Stoyanov, S., Ferrari, A., Punie, Y., Pannekeet, K. ve Sloep, P. (2013). Experts' views on digital competence: Commonalities and differences. *Computers & Education*, 68, 473–481. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.06.008>
- Joel, A. P. ve Ibrahim, F. L. (2021). Digital competencies needed by librarians and information professionals for knowledge management of 21st century university libraries in Borno State. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 5355. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/5355/>
- Jorge-Vázquez, J., Náñez Alonso, S. L., Fierro Saltos, W. R. ve Pacheco Mendoza, S. (2021). Assessment of digital competencies of university faculty and their conditioning factors: Case study in a technological adoption context. *Education Sciences*, 11(10), 637. <https://doi.org/10.3390/educsci11100637>
- Kaarakainen, M.-T., Kivinen, A. ve Kaarakainen, S.-S. (2017). Differences between the genders in ICT skills for Finnish upper comprehensive school students: Does gender matter?. *Seminar.net*, 13(2). <https://doi.org/10.7577/seminar.2304>
- Kakırman Yıldız, A. (2014). Etkin ve verimli bir kütüphane yönetiminde kütüphanecilerin sahip olması gereken temel yetkinlikler. İsmail E. Erünsal'a Armağan. Aynur, H., Aydın, B., Ülker, M. B. (Yay.Haz.), *Kitaplara Vakfedilen Bir Ömre Tuhfe: İsmail E. Erünsal'a Armağan* içinde (ss. 1155-1169). Ülke Yayınları.
- Karadeniz, Ş. ve Yılmaz, B. (2009). Türkiye’de halk kütüphanecilerinin hizmet içi eğitim gereksinimleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 52-82. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk/issue/48930/624185>
- Karakuş, İ. (2022). A digital look at pre-service teachers' profiles: Digital awareness, competence and fluency. *Problems of Education in The 21st Century*, 80(2), 324-338. <https://doi.org/10.33225/pec/22.80.324>
- Karakuş, İ., Sünbül, Ö. ve Kılıç, F. (2022). Öğretmen adayı dijital yeterlik algısı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(35), 935-956. <https://doi.org/10.35675/befdergi.883974>
- Kavak, A. (2024). Türkiye’de halk kütüphanesi çalışanlarının yapay zekâya yönelik genel tutumları. *Türk Kütüphaneciliği*, 38(4), 225-261. <https://doi.org/10.24146/tk.1486759>
- Kavak, A. (2023). Toplum 5.0 perspektifinde kütüphane 5.0: Teknoloji ve insan merkezli yeni nesil kütüphane hizmetleri. *Bilgi Yönetimi*, 6(2), 280-309. <https://doi.org/10.33721/by.1343297>

- Kaya, R. ve Uyangör, N. (2022). Eğitim fakültesi öğrencilerinin teknoloji entegrasyonu öz-yeterlik algıları ile dijital yeterlik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 552-571. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2022..-793735>
- Kayhan, O. (2022). Understanding teachers' classroom management anxiety: The role of educational technology usage in classrooms. *Journal of Teacher Education and Lifelong Learning*, 4(2), 51-64. <https://doi.org/10.51535/tell.1148725>
- Kayode, A. ve Oguntayo, S. A. (2024). Evaluating the impact of digital competence and digital self-efficacy on the adoption of big data in library and information centers: A contextual study. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 8278. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/8278>
- Keskin, İ. ve Yazar, T. (2015). Öğretmenlerin yirmi birinci yüzyıl becerileri ışığında ve yaşam boyu öğrenme bağlamında dijital yeterliliklerinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 1691-1711. <http://dx.doi.org/10.14687/ijhs.v12i2.3503>
- Kır, D. B. (2024). Examination of the activities in the 5th grade Turkish textbook in terms of digital competence. *Journal of Social Sciences and Education*, 7(1), 51-91. <https://doi.org/10.53047/josse.1441755>
- Kıralı Tüfekçi, F. N. ve Ceylan, M. (2022). Eğitimde kalitenin artırılması için ilkökul öğrencilerinin dijital yetkinlik düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Izmir Democracy University Social Sciences Journal*, 5(2), 166-187. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2708516>
- Kıymet, Ç. ve Çakır, R. (2023). Ortaöğretim öğretmenlerinin acil durum uzaktan öğretimine yönelik tutumları, dijital yeterlilikleri ve deneyimlerinin incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 13(1), 101-133. <https://doi.org/10.17943/etku.1103720>
- Korkmaz, M. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Korucu, A. T., Yüzel, A., Gündoğdu, M. M. ve Gençtürk, T. (2015). Examination the digital competence of teacher candidates in terms of different variables. *Participatory Educational Research*, 2(5), 47-52. <https://doi.org/10.17275/per.15.spi.2.6>
- Köksal, D. ve Canlı, S. (2024). Öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin incelenmesi. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 1-21. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bestdergi/issue/83266/1377006>
- Köksalan Sanchezpena, F. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin dijital yeterlilikleri ile yaratıcı kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Kuluşaklı, E. (2024). Distance learners' basic digital competence in higher education. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 14(2), 358-365. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1455479>
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2020). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dijital yetkinlik bakımından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 184-199. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/53827/658584>
- Kuş, Z. ve Mert, H. (2024). Digital competence of educators in Turkey according to European digital competence framework. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 9(1), 102-114. <https://doi.org/10.53850/joltida.1301592>

- Kuzminska, O., Mazorchuk, M., Morze, N., Pavlenko, V. ve Prokhorov, A. (2019). *Study of digital competence of the students and teachers in Ukraine*. Ermolayev, V., Suárez-Figueroa, M., Yakovyna, V., Mayr, H., Nikitchenko, M., Spivakovsky, A. (Ed.), Information and Communication Technologies in Education, Research, and Industrial Applications. ICTERI 2018. *Communications in Computer and Information Science* içinde (ss. 148-169). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-13929-2_8
- Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü. (2024). *2023 Yılı İstatistikleri*. <https://kygm.ktb.gov.tr/TR-370715/2023-yili-istatistikleri.html>
- Lucas, M., Bem-Haja, P., Siddiq, F., Moreira, A. ve Redecker, C. (2021). The relation between in-service teachers' digital competence and personal and contextual factors: What matters most? *Computers & Education*, 160, 104052. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.104052>
- Mansour, E. (2017). A survey of digital information literacy (DIL) among academic library and information professionals. *Digital Library Perspectives*, 33(2), 166-188. <https://doi.org/10.1108/DLP-07-2016-0022>
- Martínez-Cantos, J. L. (2017). Digital skills gaps: A pending subject for gender digital inclusion in the European Union. *European Journal of Communication*, 32(5), 419-438. <https://doi.org/10.1177/0267323117718464>
- Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. (2020, 10 Şubat). *A research shows significant rise of digital literacy of Lithuanian population*. <https://www.lnb.lt/en/news/5089-a-research-shows-significant-rise-of-digital-literacy-of-lithuanian-population>
- Martzoukou, K. ve Elliott, J. (2016). The development of digital literacy and inclusion skills of public librarians. *Communications in Information Literacy*, 10(1), 99-115. <https://doi.org/10.15760/comminfolit.2016.10.1.17>
- Mubofu, C. (2025). Evaluating digital competencies for enhancing library services: Insights from Tanzanian academic libraries. *The International Information & Library Review*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/10572317.2025.2461438>
- Nabila, J., Pangesti, N. R. ve Utami, R. G. (2025). Digital competencies and development strategies of librarians at Universitas Negeri Padang in 4.0 era. *Jurnal Kajian Informasi & Perpustakaan*, 13(1), 133-144. <https://core.ac.uk/outputs/665397632/>
- Noh, Y. ve Hong, H.-J. (2021). A study on the relationship between library service and digital competence. *Journal of Librarianship and Information Science*, 54(2), 264-283. <https://doi.org/10.1177/09610006211008962>
- Noor, S., Tajik, O. ve Golzar, J. (2022). Simple random sampling. *International Journal of Education & Language Studies*, 1(2), 78-82. <https://doi.org/10.22034/ijels.2022.162982>
- Nordicity ve Toronto Public Library. (2023). *Impact of technology services in Ontario public libraries: Bridge 2021/2022 report*. Nordicity ve Toronto Public Library.
- Odabaşoğlu, A. (2024). Bilgi çağında elektronik kaynak kütüphanecileri: Gerekli yetkinlikler. K. Binici (Ed.), *II. Uluslararası Gelenekten Geleceğe Bilgi ve Belge Yönetimi Sempozyumu 'Kalkınmada Veri, Bilgi, Bilişim ve Yönetişim'* içinde (ss. 137-145). İdeal Kültür Akademi.
- Oguche, D. (2017). Assessment of staff ICT literacy competence in Nigerian federal university libraries. *Information Impact*, 8(2), 77-89. <https://dx.doi.org/10.4314/ijjkm.v8i2.7>

- Ojaranta, A. ve Litmanen-Peitsala, P. (2019). *Digital skills in Finnish public libraries to engage in the national operating model for digital support for citizens*. International Federation of Library Associations and Institution. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020100882348>
- Okeji, C. C., Tralagba, E. C. ve Obi, I. C. (2020a). An investigation of the digital literacy skills and knowledge-based competencies among librarians working in university libraries in Nigeria. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 69(4/5), 311-330. <https://doi.org/10.1108/GKMC-05-2019-0054>
- Okeji, C. C., Nwankwo, N. G., Anene, I. A. ve Olorunfemi, E. A. (2020b). Assessment of digital literacy skills of 21st century librarians in private university libraries in Anambra State. *International Journal of Library and Information Science Studies*, 6(4), 34-47. <https://www.eajournals.org/wp-content/uploads/Assessment-of-digital-literacy-skills-of-21st-century-librarians-in-private-university-libraries-in-Anambra-state.pdf>
- Okuonghae, N. ve Tunmibi, S. (2024). Digital competence as predictor for the motivation to use artificial intelligence technologies among librarians in Edo and Delta States, Nigeria. *Journal of Technology Innovations and Energy*, 3(1), 1–11. <https://doi.org/10.56556/jtie.v3i1.728>
- Olaniyi, E. T. ve Akinyoola, O. G. (2023). Influence of digital literacy competence on the use of social media among librarians of public university libraries in Ogun State, Nigeria. *MBJLIS – Middlebelt Journal of Library and Information Science*, 21, 126-138. <https://mbjlisonline.org/index.php/jlis/article/view/204/185>
- Osinulu, L. (2021). Digital literacy competencies among library officers in state and federal universities in Ogun State, Nigeria. *Information Issues: Global Perspectives*, 25(1), 1-15. <https://worldlibraries.dom.edu/index.php/worldlib/article/view/593/681>
- Oyedokun, T. T., Oyewumi, F. A., Akanbi, M. L. ve Laaro, D. M. (2018). Assessment of ICT competencies of library staff in selected universities in Kwara State, Nigeria. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1797. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1797>
- Özbay, D. (2022). *Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin dijital yeterlilikleri ile mesleki kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Özden, M. ve Öрге Yaşar, F. (2024). Eğitim fakültesi öğrencilerinin dijital yeterlilikleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 12(3), 516-529. <https://doi.org/10.16916/aded.1496401>
- Öztürk, O. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerine yönelik dijital yeterlilikler ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve okul öncesi öğretmenlerinin dijital yeterlilikleri ile mesleki tükenmişlikleri, teknoloji kullanım istek ve kaygıları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Pala, F. (2023). Dijital yetkinlik kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(3), 1153-1176. <https://doi.org/10.37217/tebd.1258640>
- Pera, B., Hajdukiewicz, A. ve Hodak, D. F. (2022). Digital competencies among higher education professors and high-school teachers: Does teaching experience matter? *Business Systems Research: International journal of the Society for Advancing Innovation and Research in Economy*, 13(2), 72-95. <http://dx.doi.org/10.2478/bsrj-2022-0016>

- Pihlainen, K., Korjonen-Kuusipuro, K. ve Kärnä, E. (2021). Perceived benefits from non-formal digital training sessions in later life: Views of older adult learners, peer tutors, and teachers. *International journal of lifelong education*, 40(2), 155-169. <https://doi.org/10.1080/02601370.2021.1919768>
- Polat, Ö. (2023). *Bilgi ve belge yönetimi uzmanlığının yetkinlikler açısından tanımlanması*. Nobel.
- Rahmadanita, A. (2022). The influence of librarians' competence on their performance at The Jatinangor Institute Of Home Affairs Governance (IHAG) Library. *Jurnal MSDA (Manajemen Sumber Daya Aparatur)*, 10(2), 188-198. <https://doi.org/10.33701/jmsda.v10i2.2837>
- Safahieh, H. ve Asemi, A. (2010). Computer literacy skills of librarians: a case study of Isfahan University libraries, Iran. *The Electronic Library*, 28 (1), 89-99. <https://doi.org/10.1108/02640471011023397>
- Sambo, A. S., Imran, A. A. ve Akanbi, M. L. A. (2022). Digital literacy skills among certified librarians in Nigerian libraries: Library overview. *Journal of Digital Learning and Education*, 2(2), 70-79. <https://doi.org/10.52562/jdle.v2i2.316>
- Saygıner, Ş. ve Laçın, E. (2024). Teknoloji destekli eğitsel etkinliklerin özel eğitim öğretmenlerinin dijital yeterlik düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 26-39. <https://doi.org/10.56677/mkuefder.1532760>
- Subaşıoğlu, F. (2022). Özel gereksinimli bireylerin bilgiye erişimi: Disiplinerarası çalışmalar ve güncel yaklaşımlar. L. Kanık, G. Palo, P. Bezirci, E. Alaca ve D. Soylu (Ed.), *21. Yüzyılda Özel Gereksinimli Bireylere Sunulan Hizmetlerde Kütüphanecilerin Yetkinlikleri* içinde (ss. 437-456). Hiperyayın.
- Süzer, E. (2022). *Öğretmenlerin dijital yeterlilik seviyelerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Şenyurt Topçu, Ö. ve Yılmaz, B. (2012). Ankara'daki halk kütüphanesi hizmet niteliğinin değerlendirilmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(1), 53-77. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/811857>
- Toker, T., Akgün, E., Cömert, Z. ve Edip, S. (2021). Eğitimciler için dijital yeterlilik ölçeği: Uyarılama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 301-328. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.801607>
- Tutar, H., Erdem, A. T. ve Şahin, N. (2024a). Dijital yetkinlik ölçeği (DYÖ): Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 27(1), 31-47. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.1375960>
- Tutar, H., Erdem, A. T. ve Şahin, N. (2024b). Kurumsal dijital yeterlilik ölçeği (KDYÖ): Bir ölçek geliştirme çalışması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 498-516. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumus/issue/84996/1400431>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). *Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması, 2024*. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492)
- Umeji, E. C., Ejedafiru, E. F. ve Oghenetega, L. U. (2013). Information/ICT literacy levels and skills among librarians in Madonna University Library, Okija. *IOSR Journal of Humanities and Social Sciences*, 15(3), 70-75. <https://doi.org/10.9790/0837-1537075>

- UNESCO. (2018). *Building tomorrow's digital skills. What conclusions can we draw from international comparative indicators?* United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://www.skillsforemployment.org/knowledge-product-detail/3533>
- Usman, M. K. (2021). Students industrial work experience scheme as correlate of digital skills and competences among emerging librarians from Bayero University Library School. *African Journal of Library, Archives and Information Science*, 31(1), 39-49. <https://doi.org/10.4314/6z3fet57>
- Vosloo, S. (2018). *Designing inclusive digital solutions and developing digital skills: Guidelines*. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265537>
- Vuorikari, R., Kluzer, S. ve Punie, Y. (2022). *DigComp 2.2: The digital competence framework for citizens - with new examples of knowledge, skills and attitudes*. European Commission. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>
- Wearesocial. (2024, 31 Ocak). *Digital 2024: Global overview report*. <https://datareportal.com/reports/digital-2024-global-overview-report>
- Yener, İ. ve Yaşar, O. (2023). Coğrafya öğretmenlerinin endüstri 4.0 bilgi düzeyleri ile dijital yetkinlik seviyelerinin belirlenmesine yönelik nitel bir çalışma. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 19(2), 274-287. <https://doi.org/10.17244/eku.1292673>
- Yıldırım, Y., Alptekin, G., Altınpulluk, H. ve Türkmen, D. (2024). Investigation of digital competence levels of online learners, *Kastamonu Education Journal*, 32(2), 260-271. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.1473578>
- Yılmaz, B. (2011). Dijital kütüphane becerileri Konusunda Türkiye’de durum: AccessIT Projesi çerçevesinde bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 117-123.
- Yılmaz Ergül, D. ve Taşar, M. F. (2023). Development and validation of the teachers’ digital competence scale (TDiCoS). *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 8(1), 148-160. <https://doi.org/10.53850/joltida.1204358>
- Yüksel Durukan, A. (2015). Dijital dünyada okul kütüphaneciliği ve 21. yüzyıl becerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(208), 106-120. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36142/406090>

EK-1:Dijital Yetkinlik Ölçeği (Tutar vd., 2024a)

Ölçek Kodu	Ölçek Maddeleri
<i>Faktör 1: İşgören Dijital Yetkinlik Algısı</i>	
Yetkinlik 1	Bilgiye kolay erişim için dijital teknolojiden faydalanıyoruz.
Yetkinlik 2	İş süreçlerimizde bilgi-iletişim teknolojilerini yaygın olarak kullanırız.
Yetkinlik 3	İşlerimizi yaparken bilgi yönetim sistemlerini kullanıyoruz.
Yetkinlik 4	İşlerimizi yürütürken yeni mobil uygulamaları kullanıyoruz.
Yetkinlik 5	Etkin veri kullanımı için dijital bilgiye önem veririz.
Yetkinlik 6	Bilgi-İletişim teknolojilerini hizmet kalitesini artırmada kullanıyoruz.
Yetkinlik 7	Çalıştığım kurum dijital sistemin kullanımını desteklemektedir.
Yetkinlik 8	Dijital Teknolojileri kullanırken karşılaştığımız sorunları çözebiliyoruz.
<i>Faktör 2: İşgören Dijital Uyum Algısı</i>	
Yetkinlik 9	Bilgi sistemindeki değişikliklere kolayca adapte olabilirim.
Yetkinlik 10	İnternet siteleri üzerinden dosya ve içerik paylaşabilirim.
Yetkinlik 11	Dijital teknolojileri kullanmak için yeterli beceriye sahibim.
Yetkinlik 12	Bilmediğim dijital uygulamayı öğrenme konusunda istekliyimdir.
Yetkinlik 13	Dijital teknolojiler kişisel gelişimime katkı sağlar.
Yetkinlik 14	Hizmet sunumunda bilgi teknolojilerini kullanmak bir zorunluluktur.
Yetkinlik 15	Dijital sistemi kullanmak için gerekli bilgiye sahibim.
Yetkinlik 16	Dijital sistemleri kullanmak motivasyonumu artırmaktadır.
Yetkinlik 17	e-işlemler çalışmayı daha ilginç hale getiriyor.
Yetkinlik 18	Dijital becerilerimi sürekli güncellemem gerektiğinin farkındayım.
<i>Faktör 3: İşgören Dijital Kaygı Algısı</i>	
Yetkinlik 19	Dijital teknolojilere karşı olumsuz bir önyargım var.
Yetkinlik 20	Dijital teknolojiyi işlerime bütünleştirmede zorlanıyorum.
Yetkinlik 21	İnternet siteleri üzerinden dosya ve içerik paylaşımı risklidir.